

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVIII. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM

ÁRA: 1,80 Ft.

1986. FEBRUÁR 27.

Pályázati felhívás

A leghivatalosabb diákok számára

A SKÁLA-COOP kezdeményezésére a SKÁLA-COOP és egyetemünk között megállapodás jött létre. Ennek értelmében a SKÁLA-COOP a hallgatók mind színvonalasabb szakmai és közéleti tevékenységének ösztönzésére jelentős összeget bocsát az egyetem rendelkezésére. A felajánlott keret tanévenként — komplex értékelés alapján — az évfolyamok legjobb eredményt elérő hallgatóinak jutalmazására, továbbá egy-egy részterületen (például tudományos diákkör) kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatók anyagi elismerésére fordítandó.

A SKÁLA-COOP tanévenként 400 ezer forintot biztosít a fenti célokra. Ebből az I., II., III. és IV. évfolyamon évfolyamonként egy 40 ezer forintos I. díj, egy 20 ezer forintos II. díj és egy 10 ezer forintos III. díj kerül az éves teljesítmény alapján a következő tanévnyitón kiosztásra. A felajánlott összeg további része — a komplex értékelésben figyelembe vett — egy-egy részterületen kiemelkedő teljesítményű hallgatók, illetve hallgatói közösségek jutalmazására kerül.

A komplex értékelés és rangsorolás a következő tényezőket és pontszámait alapján történik:

1. Tanulmányi eredmény 40
2. Szakmai tevékenység 14
3. TDK 29
4. Mozgalmi, közösségi munka 7
5. Közművelődési munka 7
6. Sporttevékenység 7
7. Az értékelő bizottság pontszáma 7

Összesen 100 pont

A pályázók összpontszáma az alábbiak szerint alakuló részpontok alapján képződik:

1. **Tanulmányi eredmény (40 pont).** A két félév tanulmányi eredményének együttes átlaga legyen legalább 4,0. A 4,0, az 5,0-s együttes átlag pedig 40 pont értékű, 4,0 és 5,0 között lineárisan emelkedik a pontszám.

A tanulmányi átlagot a dékáni hivatalok igazolják.

2. **Szakmai tevékenység (14 pont).** Az értékelés főbb elemei: tanulmányi verseny, házi dolgozatok, demonstrátori munka, fakultatív kollégiumokon elért teljesítmények, szakmai gyakorlat, tananyag-korszerűsítésben való részvétel, az oktatásban való részvétel, szakmai publikációk, az SG-ben végzett oktatómunka, az ECONOMIX-ban, az AIESEC-ben végzett szakmai munka stb.

Az értékelést az illetékes oktatók, illetve az érintett diákközösségek véleményének figyelembevételével a dékánok végzik.

3. **Tudományos diákköri munka (20 pont).** Itt az elfogadott TDK-dolgozatok számát, helyezését kell figyelembe venni.

Az értékelést a hallgatói tudományos tanács végzi.

4. **Mozgalmi-közösségi munka (7 pont).** Az értékelési szempontok: KISZ-munka, hallgatói pártcsoportban végzett munka, kari és egyetemi tanácsstagi munka, kollégiumi munka, szak- és munkabizottságokban végzett tevékenység, az AIESEC, sport stb. területén végzett szervezési munka stb.

Az értékelést az érintett alapközösségek javaslata figyelembevételével a KISZ-bizottság végzi.

5. **Közművelődési tevékenység (7 pont).** A művészeti együttesekben, klubokban stb. végzett aktív tevékenység, művészi, írói, újságírói munka képezi az értékelés alapját.

Az értékelést az érintett alapközösségek javaslata figyelembevételével a közművelődési bizottság végzi.

6. **Sporttevékenység (7 pont).** Az aktív, versenyszerű sportolást kell értékelni a minőség sport, az elért eredmények alapján.

Az értékelést a testnevelési tanszék részvételével megfelelő társadalmi sportbizottság végzi.

7. **Az előző tényezőkre nem illő, ott nem értékelhető általános emberi magatartás figyelembe vétele (5 pont).**

E pontokat — az össze-

nyomás alapján — az értékelő bizottság adja.

Az egyes részterületeken belül a kritériumrendszer részleteit az értékelő testületek (pl. közművelődési bizottság, hallgatói tudományos tanács) dolgozzák ki.

Az évfolyamrangsorok 1-3. helyezettjein kívül a további kiemelkedő eredményt elérők sorrendjét is nyilvánosságra kell hozni, ők emléklapokkal kapnak.

A SKÁLA-COOP díjai pályázati úton nyerhetők el. Pályázhat és értékelésre kerül minden hallgató, aki nem áll fegyelmi eljárás alatt és a változó tanulmányi követelményeknek megfelel.

A díjakat a fenti szempontok alapján háromtagú bizottság ítéli oda. E bizottság tagjai: a SKÁLA-COOP vezérigazgatója, a rektor és a KISZ-bizottság titkára, vagy megbízottjaik.

Az egyes tényezők belső pontértékei feltételrendszernek kidolgozását és az évfolyamrangsor kialakítását az egységes követelmény és értékelés biztosítása érdekében az egyetemi ifjúsági bizottság koordinálja. Az ifjúsági bizottság — az illetékes közösségek, testületek javaslata alapján — előkészíti az értékelő bizottság számára a további 120 ezer forintos keret felosztását ellenőrző annak felhasználását.

A díjak első kiosztására az 1986. szeptemberi tanévnyitón az 1983/86-os tanév értékelése alapján kerül sor.

A nemzetközi nőnap alkalmából köszöntjük a lányokat és az asszonyokat

Március 8.

Köszöntő

Boltokban, könyvtárakban, óvodákban, varrodákban, eszpresszóban, üzemi konyhán igen, bányában, kohóban, gépgyárban, rendőrségnél, építkezésen és tengerhajón nem nagyon lehet találkozni velük. Igen, ők a NOK.

Kleopátrák, Jeanne d'Arc-ok, Zrínyi Ilonák, Dérynek és Rosa Luxemburgok. Színésznők, pincérenők, manóknak, virágárosok, balerinák és ápolónők. Tipegők, tinik, fruszkák, negyvenesek és nagymamák. Az írők Tatjanái, a költők Lédái, a festők Mona Lisái, a komponisták műzsái, a szobrászok és a fotósok névtelen ihletői. Emberek, olyanok, mint mi és mások, mert nők, mert nem olyanok mint mi. Nők, akiknek a coppjait ráncigáltuk, akiket nyafogós csittrinek csúfoltunk, akiket messziről figyeltünk, akik előtt elpírultunk, dadogtunk, esetlenül álltunk, akik kezét ügyetlenül fogtuk, akiknek virágot vittünk és szerelmet vallhattunk. Máriák és Matildok, Erzsébetek és Eleonórák, Júliák és Jusztinák. Több mint 2 milliárdan vannak. Fehéren, feketén, sárgán, s még százezer árnyalatban a monacói palotától az afrikai kunyhóig. Együtt utazunk a villamoson, együtt eszünk az étteremben, járunk az utcán, s nekik nyújtjuk át szál virágunk.

Tolnai János

„Imádtam a filmszeretők szabad áramlását”

— Az idei filmszemle sajátos avatója volt a kongresszusi központnak. Szerintem ez volt az első olyan rendezvénye, ahová még be is lehetett lógni. Meg is tették ezt annyian, hogy igazi csilláros telt ház volt, még a földön is ültek, nem volt egy talpalatnyi hely sem. Hogy tetszett önnek a filmszemle, a hangulat? — kérdeztem Bácskai Tamástól, aki a társadalmi zsüri tagja volt.

— Imádtam a filmszeretők szabad áramlását, azt, ahogy a filmes szakma és a nézők hada együtt kavargott.

— Hogy került ön a zsüribe? Ennyire közismert a humán érdeklődése, a műveltsége?

— A filmművészek szövetsége levélben kért a zsüritagságra. Nem tudom pontosan, miért gondoltak rám, hiszen nem vagyok törzsvendég a filmszemlén, olyanira nem, hogy ez volt az első, amin részt vettem. Azt hiszem, a társadalmi zsüribe egyszerűen jó közönséget kerestek, olyanokat, akik szeretik a filmet, a magyar filmet.

— Ott ült ön is reggeltől estig a nézőtérén?

— Négy héttel a szemle előtt kezdtek nézni a filmeket, mindgyikét ismertem már, mire a fesztivál megkezdődött. Néha egyedül ültem a vetítőben, néha egy párom voltunk. Oriási különbség egyedül látni egy filmet, vagy 500 más nézővel együtt! Az ember nem ugyanazt vesz észre egyedül, mint a zsúfolt nézőtérén ülve, egyszerűen nem ugyanaz a reakció. Amikor a szemlén újra láttam egyik-másik filmet, a közönség reagálása megerősítette a korábbi véleményemet. Ami például a Kézdi Kovács-filmben, nekem nem tetszett, azt a közönség kifütyülte, s ezzel az én korábbi egyéni viszoly-

gásomat a nézők közös elutasítása tette érvényessé.

— Hogyan dolgozott a zsüri? Mi történt a szünetek között? Nagy viták voltak?

— A szemle előtti négy ülésünkön a zsüritagok körülalá, a legélesebb módon vitáztak. A legnagyobb összecsapás akörül alakult ki, hogy helyes-e ugyanabban a versenyben dokumentum- és játékfilmeket indítani. Székely Gáborral ketten képviseltük azt a kisebbségi véleményt, hogy ez nem helyes. Én, ha moziba megyek, műalkotást akarok nézni: a valóságot a művészi látomás szűrőjén át szeretném látni, együtt akarok érezni a hőssel, vagy az ellenfelével, meg akarok mérítkezni a filmben. Azt hiszem, igazam van abban, hogy a Bábolna-film nem egyeztethető össze az Idő van cíművel.

— Ezen túlmenően milyen szempontok szerint döntöttek?

— A tartalmi és az esztétikai oldal nem választható szét: azt figyeltük, milyen Magyarországot milyen kifejező erővel ábrázolnak a filmek. Nagy viták után 5:2 arányban maradtunk alul Székely Gáborral. Mi az Idő van-nak szavaztuk a nagydíjat, Újhelyi Szilárd, Simonffy András, Juhász Gyula, Kerényi József és Kovács Jenő pedig a Bábolnát segítette győzelmére.

— Ezek szerint az ön favoritja az Idő van. Miért?

— Oriási élményem volt ez a film. A mai magyar 35-40-esek generációjának életérzését hipnotikus erővel, sürítve, nagyon eredeti módon mutatja a Gothár-Esterházy páros. Az Esterházy-szöveg és a Gothár-i képi látásmod nagyszerű ötvözetet alkot. Gothár korábbi munkáját, a Megáll az időt is nagyon szerettem, azonosulni tudtam ve-

(Folytatás a 2. oldalon)

Arccal egy kollégium felé

Az MKKE KISZ-bizottságának nyílt levele, amelyet eljuttat az egyetem állami és pártvezetéséhez, valamint az MSZMP KB, a Művelődési Minisztérium és a KISZ KB illetékes vezetőihez

A Közgazdaságtudományi Egyetem kollégiumi helyzete soha nem volt kielégítő, az utóbbi időben azonban egyenesen válságossá vált. A tanév elején elvesztettük férőhelyeink nagy részét a vári kollégiumban, és tudomásunk szerint Törökbálinton lakó 230 diákunk helye is bizonytalanra vált. Emellett jelenleg is több száz vidéki hallgatónk kényszerül albérltetbe.

Egyetemünk KISZ-bizottsága úgy látja, hogy férőhelygondjaink megoldatlansága egyre jelentősebb szociális feszültségek forrása a diákok körében, ezért mindenképpen végleges megoldást kell keresnünk. Minimálisan 240-300, optimális esetben 500-550 új kollégiumi férőhelyre van szükség ahhoz, hogy ezt az immár 12 éves bizonytalan és áldatlan állapotot megszüntessük.

Az egyik ilyen megoldás egy új kollégium építése lenne, amire kiváló lehetőség adódna a Kinizsi és Szamuelyi utca sarkán található üres telekrezen, ahová eredetileg is a Kinizsi utcai kollégiumunk harmadik szárnyának építését tervezték. Ennél nem feltétlenül olcsóbb, de talán gyorsabb megoldást jelentene már meglévő, kollégium céljára átalakítható épület(ek) megvétele és átalakítása.

Tudjuk, hogy mindehhez jelenleg nincsenek meg a szükséges anyagi feltételek, de véleményünk szerint a valós szükséglet felismerése után a feltételek megteremthetőek. Mivel a

KISZ-bizottság úgy véli, hogy a kérdés tovább nem odázható el, ezennel felajánlja, hogy kedvező döntés esetén VEDNÖK-SÉGET VÁLLAL egy új kollégium építése felett.

Ennek keretében az előkészítő szakaszban vállalja, hogy még ebben a tanévben konkrét javaslatokat, alternatívákat dolgoz ki, amelyeket eljuttat az egyetem állami vezetéséhez és minden illetékes szervhez. A kedvező döntés érdekében minden lehetséges fórumon képviseli a kollégium ügyét, és a rendelkezésre álló csatornákon keresztül megpróbálja a feltételek előteremtését segíteni.

A megvalósítás szakaszában, aminek még az idei naptári évben meg kell kezdődnie, a diákok körében társadalmi munkát, nyáron építőmunkákat szervez, és minden erejével azon lesz, hogy az új kollégiumot a diákok mielőbb birtokba vehessék.

A KISZ-bizottság felajánlja továbbá, hogy a felépült kollégium közművelődési célú berendezéseire 200 ezer forintos támogatást nyújt, ami jelenleg éves költségvetésének közel 50%-át képviseli.

Egyetemünk szinte kilátástalan kollégiumi helyzetének javításához kérjük és várjuk az illetékes szervek, valamint diákjaink támogatását.

MKKE KISZ-bizottság

A szakszervezeti kongresszusokról

A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE 1986. január 25-26-án, a magyar szakszervezetek 1986. február 14-16-án tartották XII., illetve XXV. kongresszusukat. Az előbbin egyetemünket három küldött — Molnár Árpádné, Kreskay Ferenc és Szigeti Endre — képviselte és meghívottként részt vett Szarvas László; az utóbbin meghívottként volt jelen Szigeti Endre.

A Pedagógusok Szakszervezete XII. kongresszusának előkészületei már az elmúlt év őszén megkezdődtek. A bizalmiak, munkahelyi bizottságok és a szakszervezeti bizottság választása során a tagság tudatta véleményét a szakszervezet tevékenységéről

FELHÍVÁS

Önkéntes véradásra!

Március 4-én, kedden fél 9-10 óráig véradónap lesz egyetemünkön, a Kinizsi utcai Varga Jenő Kollégium klubhelyiségében. Kérjük hallgatóinkat, oktatóinkat és dolgozóinkat, hogy minél nagyobb

előterjesztett határozati javaslatot a kiegészítéseket tartalmazza, így szerepel benne a felsőoktatási dolgozók lakástámogatási alapjának felzárkóztatása és a szakszervezeti munka nagyobb nyilvánosságára irányuló — általunk is

kezdeményezett — törekvés. (Ez utóbbi különben a magyar szakszervezetek XXV. kongresszusán is hangot kapott. Ennek nyomán mind a szakszervezeti vezetők, mind a kormány képviselőiben fel szóló Faluvégi Lajos miniszterelnök-helyettes érdemi tájékoztatást ígért a szakszervezetek és a kormány közötti tárgyalásokról és megállapodásokról.)

A pedagógus-kongresszus másfél napján 68 jelentkező — köztük e sorok írója — közül 34 küldött és vendég — köztük e sorok írója nem — kapott szót. A négy felsőoktatást képviselő felszólaló töb-

számban jöjjenek el a véradásra a rászoruló betegek megsegítése érdekében. Előre is köszönjük az emberbaráti segítséget.

MKKE Vöröskereszt-alapszervezet vezetősége

(Folytatás a 2. oldalon)

A szakszervezeti kongresszusokról

(Folytatás az 1. oldalról)

be között megerősítette Voksan József főtitkár szóbeli előterjesztésének azt a tételét, amely szerint a felsőoktatási dolgozók éle színvonalának csökkenése nem csupán egy réteg, hanem az egész társadalom gondja. Kovács László az ELTE szb-titkára nagy tisztséggel fogadott hozzászólásában azt is hangsúlyozta, hogy bérhelyzetünk romlása nem írható kizárólag a népgazdaság helyzetének számlájára, mert nagymértékben központi döntés függvénye az, mikor és mennyi béremelést kapunk. Orosz István debreceni kollégánk többek között rámutatott a növekvő követelmények és a romló feltételek ellentmondására és arra, hogy miközben a gazdaságban az önálló tevékenység fokozása a gyakorlati cél, addig a felsőoktatásban az önkormányzat elemeivel szemben a centralizáció hódít teret.

Számos felszólaló terjesztett elő olyan gondolatokat, amelyek hol higgadt érveléssel, hol szenvedélyes szónoklattal támasztották alá, egészítették ki a határozati javaslatban különben jól összefoglalt szakszervezeti követeléseket. Tübben mondtak konkrét példákat a nyomászati pedagógushíányi ilusztrálására és követelték a korábbinál határozottabb és célravezetőbb intézkedéseket. A pedagógusok munkakörülményeinek, életviszonyainak, szociális ellátottságának elmaradottságát sok küldött kifogásolta. Számos felszólaló — köztük a legélesebben egy fiatal pedagógus — emelt szót a nyugdíjak alacsony színvonalá miatt. Költői hevület és szellemesség hatotta át Bácskai Mihályt Csongrád megyei küldött felszólalását. Hozzászólásának végén egy borkötéses könyvecskét mutatott be, amelybe elkészítettek egy fiatal tanítónő fényképét ragasztották be. A könyvecskét 1906-ban, nyolcvan évvel ezelőtt állították ki. A küldött bejelentette, hogy a pedagógusműzeumnak kívánja adományozni, mint az első felárú, külföldön is érvényes vasúti igazolványok egyikét, annak reményében, hogy az ő igazolványát nem kell majd régiségként mellé helyezni. Nagy tetszésnyilvánítás követte szavait.

A kongresszus határozata felszólítja a központi vezetőséget a felárú vasúti igazolvány visszaállításának kezdeményezésére: a szociális célú anyagi eszközök emelésének, a jutalmak nyugdíjalapba történő nagyobb mértékű beszámításának, az esti-levelező képzésből eredő feladatok megfelelő anyagi elismerésének, az önálló intézményi bér- és létszámgazdálkodás biztonságának, a lakástámogatási alap növelésének, s a felső-

oktatási béremelés tervidőszak elején történő végrehajtásának szorgalmazására. Örvendetes és kiemelendő tény, hogy a felsőoktatás problémáival a kongresszus dokumentumai — a fentiekben túlmenően is — külön foglalkoznak. Voksan József főtitkár összefoglalójában szükségesnek tartotta kimondani, hogy a felsőoktatási dolgozók a szakszervezetnek számáranyukon túlmenő fontosságú tagjai. Ez is megerősíti azt a véleményt, hogy a Pedagógusok Szakszervezetében az egyetemi, főiskolai dolgozók nem szegény rokonok, hanem edestestvérek.

E rövid beszámoló természetesen nem tükrözheti teljesen sem a kongresszus valamennyi fontos gondolatát, sem hangulatának sokszínűségét. A dokumentumokat bárki tüzetesen elemezheti, a határozatot minden szakszervezeti tisztviselőnek eljuttatjuk.

Annyit még el kell mondani, hogy egyetemünk küldöttségének mérlege nem rossz. Molnár Árpádnét a kongresszus ismét a Központi Számvizsgáló Bizottság tagjává választotta, az egyik küldött pedig a kongresszus elnökségében kapott helyet, amit a nálunk folyó szakszervezeti munka elismerésének tekinthetünk.

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK XXV. kongresszusának eredményeit a minden-

ki számára hozzáférhető határozat foglalja össze. A részletes ismertetésre itt nincsen hely. Ami a szorosban bennünket érintő kérdéseket illeti: a pedagóguskongresszuson erre a kongresszusra elfogadott ajánlások túlnyomó részben csak nagyon áttételes, általános formában vagy sehoggy sem tükröződnek a XXV. kongresszus határozatában. Ez részben a dolog természetéből következik, hiszen az ágazati követelések gyakran elegendő érdekeket fejeznek ki. Részben azonban a népgazdaság gyakran emlegetett nehéz helyzetéből levezetett korlátok nagyobb tiszteletben tartására utalnak. Csak példaképpen említem, hogy a pedagóguskongresszus határozatából a felsőoktatási béremelésre vonatkozó — már idézett — pont a XXV. kongresszus határozatában így jelenik meg: „A népgazdaság lehetőségeivel összhangban javítani kell a költségvetési intézményeknél dolgozók keresetét.”

A számos felszólaló — köztük a pedagógusok három küldötte — jóval több, fontos problémát vetett fel és élesebben exponált, mint amennyi és ahogyan a határozatban megjelent. A javaslatokat egyrészt az ágazati szakszervezetek és a SZOT elé utalták, illetve a kormány figyelmébe ajánlották. Egyes konkrét kérdésekben vita alakult ki a javaslattevők és a

határozatszerkesztő bizottság között. Az ELTE küldötte például kifogásolta, hogy az a javaslat, hogy a költségvetési intézmények dolgozóinak keretjavításáról szóló határozati pontot egészítsék ki a „népgazdasági átlagot elérő mértékben” szöveggel, érdemi indoklás nélkül vetették el. Más küldött is bejelentette, hogy nem fogadja el a javaslatának elutasításához fűzött indoklást. A kongresszus határozatát végül is szótöbbséggel (21 ellenszavazat, 21 tartózkodás mellett), egyéb dokumentumait egyhangúlag fogadta el a 303 küldött.

A pedagógusokat különben 49 küldött képviselte és a meghívottak között volt e sorok írója is.

Dr. Szigeti Endre

„Imádtam a filmszeretőket szabad áramlását”

(Folytatás az 1. oldalról)

le, amikor néztem, elfelejtettem, hogy moziban vagyok. Így volt ez most is. Azt hiszem, végül is ez az igazi mozi. Esterházyt nem véletlenül emelem ki: szeríntem a rendkívüli filmhez igazán nagyszerű irodalmi anyag kell. Nem nagyon vagyok híve a szerzői filmeknek, szerintem az igazán nagy film társulásokból születik. Saját élményanyagból egy rendező egy-két nagy filmet tud csinálni, tartósan színvonalas filmrendezői pályá csak írói filmekből jön létre.

Az Idő van lényegében második díjat kapott, meg a legjobb forgatókönyv díját.

— Megszereteti-e más filmet is a szemlén, vagy Gotháré az egyetlen?

— Nagyon jó dokumentumfilm a Bábolna. Nem szeretem a Képvadászokat és rosszul voltam a Rejtőzötől. Sok részlet tetszett az Embriókban és a Kovbojokban, de olyan mélyen fölkaparni egyik sem tudott, mint az Idő van.

M. G.

★

A Ráday-klub március 4-ére, keddre beszélgetést szervezett Bácskai Tamással a filmszemléről, a magyar filmről. Minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Ideiglenes (?) kérdőjelek Törökbálinton

Egyetemünk minden oktatója és hallgatója elégedetten nyugtázza, hogy hamarosan az ország egyik legszebb egyetemét mondhatjuk magunkénak. A márványlépcsők, bojtívek, a kovacsoltvas oszlopok azonban nem vizsgálták a jelenleg több száz alberletben lakó diákok, akiknek nagy része jogosan várna el, hogy egyetemünk, számára is, kollegiumi elhelyezést biztosítson.

Sajnos közismert tény, hogy diákszociális szempontból az ország talán legrosszabb helyzetben lévő egyeteme vagyunk. Diákéletünk gondjaink egy része talán most megoldódik ugyan, de nem mondható el ugyanez sportlétesítmény-gondjainkról és még kevésbé kollegiumi problémáinkról. A vári kollegium helyei nagy részének elvesztése és az ádatlan szakkollegiumi állapot mellett a törökbálinti kollegium is végszélre került. Szeptembertől újabb

230 diák kényszerülhet alberletbe

és ez olyan szükséghelyzetet teremt, ami mellett már nem lehet szó nélkül elmenni. A törökbálinti épületet, mint „egycsillagos szállodát” egyetemünk a Művelődésügyi Minisztérium megbízásából 1974. szeptembertől bérel a helyi állami gazdaságtól. Az összesen 400 férőhely elosztása a minisztérium hatáskörébe tartozik, így minden évben voltak „alberlőink” különböző egyetemekről és főiskolákról. 1981-ben a Kertészeti Egyetem társalberlőnk lett: 27 szoba bérlésére kötöttek 10 éves szerződést. A Kőgaz és a fennmaradó 73 szobára ekkor 3 éves szerződést kötött, amit 1983-ban további 3 évre meghosszabbítottak, így jelenleg érvényes szerződésünk ez év június 30-án lejár.

A gazdaság néhány héttel

ezelőtt hivatalosan közölte a minisztériummal, hogy a továbbiakban nem kívánja meghosszabbítani a szerződést.

Dr. Wallisch Miklóstól, az állami gazdaság gazdasági igazgatójától megtudtuk, hogy már az idei nyárra 640 fős kempinget fognak létrehozni a kollegium melletti szabad területen, amelyhez 64 millió forintot központi támogatást kapnak. A kemping főhelyei mellett a kollegium jelenlegi épületét motel céljára kívánják átalakítani, és az átalakítást az év szeptemberében kezdenék meg. Mivel a Kertészeti Egyetem szerződése a miénkkel ellentétben nem járt le, szó van arról, hogy a gazdaság és a Kertészeti Egyetem a jelenlegi épület mellett esetleg egy 200 fős új épületet építenek, amelyet év közben kollegiumnak, nyárra építőtábornak használnának. A Kőgazról ebben a konstrukcióban nem esett szó.

Az ügyhöz hozzátartozik még az is, hogy a Kertészeti Egyetem vezetősége minden szeptemberben megjelenik Törökbálinton, körbejárja az épületet, a szobákat, megbeszéli a felmerülő igényeket és problémákat. Egyetemünk és a gazdaság vezetői között sajnos nem alakult ki ilyen jellegű rendszeres kapcsolat. Csak a különböző fórumokon hangzottak el a jól ismert panaszok: kicsi a szoba, nincs tanulásra alkalmas hely, nincs klubhelyiség, hiányos a felszerelés stb. Talán sokan arról sem tudnak, hogy szeptember elején, mikor néhány jobbérzésű szülő a szobákat meglátja, inkább vállalja az alberlet fizetését (persze, csak ha megteheti), minthogy ilyen körülmények között tudja gyermekét. Az egyetem, ha tud is ezekről a problémákról, érdemben nem foglalkozik velük, hiszen ki fog pénzt költeni egy olyan épületre, ami nem is a miénk.

Ami a pénzt illeti, arról is érdemes néhány szót szólni.

1974—1981 között a 100 darab 2-2 pótágyas szoba, a kiegészítő helyiségek és a sportpályák bérleti díja havonta 335 167 Ft volt. 1981 óta a maradék 73 szobáért már 495 800 Ft-ot fizetünk, illetve fizet a minisztérium, a gazdaság tavaly újabb áremelést jelentett be, így 1985 szeptemberétől a bérleti díj 740 700 Ft. Jelenlegi „alberlőnk”, a Bányai Donát Gépipari Műszaki Főiskola a szerződött 278 helyből 46 férőhelyet foglal el, így az ott lakó közgazdászokra a bérleti díjból pontosan 617 250 Ft jut havonta.

Látható, hogy manapság nem kifejezetten olcsó dolog kollegiumot bérelni. Ha valakinek esetleg eszébe jutna, hogy ezt az összeget elossza az ott lakó diákok számára (230 fő), meglepő eredményre jutna:

diákonként havi 2683 Ft.

Es ha valaki más idáig eljut, könnyen továbbgondolhatja: ha ezt a pénzt megkaphatná a diákok alberleti támogatásaként, 4-5 diák egy-egy egészen nyílvános kétszobás, nem vaságyakkal berendezett lakást bérelhetne — és főleg nem Törökbálinton!

Nem állítjuk, hogy hosszabb távon ez lenne a legjobb megoldás, de az eddig felsorolt tények és számok önmagukért beszélnek. A valóság az, hogy most már örülhetünk majd annak is, ha nem tesznek ki bennünket egy sokat szidott, mindig is csak ideiglenes megoldásként emlegetett, de mégiscsak meglévő „kollegiumból”, amely csak a legnagyobb jóindulattal érdemli ki még a hivatalos „diákothón” elnevezést is.

Legfőbb ideje, hogy végleges megoldást találjunk, ez pedig kizárólag új férőhelyek létrehozása lehet.

Bodnár Zsigmond, a törökbálinti diákothon igazgatója, a KISZ-bizottság kollegiumi felelőse

Amerikai professzor a katedránkon

A világmodellezés kérdéseivel tartott előadást az első évfolyamnak február 14-én Dennis Meadows professzor. A diákok nagy érdeklődéssel hallgatták.

Fotó: Nagy Gábor

Főleg egyetemisták részére

Régi és jogos igényt elégit ki a Vörösmarty mozi új sorozata. Oláh Tibor, a Nyelvi Intézet docense nyilatkozott az új kezdeményezéséről: — Az ötlet tulajdonképpen egy éve vetődött fel, akkor ültünk le tárgyalni a FOMO vezetőivel. Szerencsére rögtön fantáziát láttak benne — annak ellenére, hogy egy ilyen kísérlet egyszer már megbukott — és vállalták az anyagi kockázatot, hogy hetente egy előadásban játékműveket vetítenek eredeti nyelven. A félelmet azonban nem igazolta az első előadás, mert minden jegy elkel. A probléma csak az, hogy a FOMO mintegy 200 filmjéből mindössze 20 eredeti hangú kópia van a műsorba felvett négy (angol, német, francia, olasz) nyelven, több számbavehetőnek pedig az elmúlt év végén lejárt a vetítési joga. Így terveink között szerepel, hogy a következő félévtől (szeptembertől) megpróbálunk frissen átvett, még szinkronizálatlan filmeket bevinni a moziba, de ez ügyben a tárgyalások még folynak.

Bár főleg az egyetemisták részére szerveztük a sorozatot,

az első napon az volt a tapasztalat, hogy főleg a magánnyelviskolák, oktatói közösségek küldték el tanulóikat. Szeretnénk kérdőívvel is megtudakolni, mely réteget érdekl leginkább ez a nyelvgyakorlás szempontjából rendkívül jó és fontos lehetőség és mekkora lenne az igény a programok növelésére. Nyáron pedig a külföldiek számára vetítenék magyar filmeket idegen nyelvű felirattal.

E félév műsora: február 27. Egy zsaru bórért (francia), március 6. Cabiria éjszakai (olasz nyelven), márc. 13. Tűzszekerek (angol), 20. A vizimalom balladája (német), 27. A piros pulóver (francia), április 3. Egy zseni, két haver, egy balek (olasz), 10. Megbilincseltek (angol), 17. Végállomás (német), 24. Szomszéd szeretők (francia), május 1. Éjszakai utazók (olasz), május 8. A francia hadnagy szeretője (angol) 15. A menyasszony (német), 22. Örízetbevetel (francia), 29. A spagettiház (olasz). Az előadások 3/4 6-kor kezdődnek. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

— ng —

Felsőoktatási fórum, Győr

teken túlmotató oktatáspolitikai kérdések is felvetésre kerültek. Külön érdekességét adott a vitának, hogy a főbb kérdésekben egyrészt az intézménytípusok (egyetem, főiskola) szerint, másrészt továbbá a hallgatók és oktatók között, illetve ezen belül is rétegenként jelentős nézetbeli különbségek kerültek felszínre. Ilyen, konfliktust jelentő témák voltak például: az intézményi tanácsok összetétele (a külső meghívottak aránya, a választott tanács tagok, s ezen belül a hallgatói képviselet aránya), a tandíj nagysága és funkciója, és ennek kapcsán a hallgatók szociális helyzetének megítélése.

Születésnapi koncert!

35. születésnapját ünnepli az egyetem énekkara. Ebből az alkalomból jubileumi koncertet szervezünk az Államigazgatási Főiskolán (XI. kerület Menei út 5.) március 21-én, este 7 órai kezdettel. Reméljük, szép hangverseny lesz — ezúttal az énekkar régi tagjai is csatlakoznak hozzánk.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

▲ kórus

rült javaslatokat figyelembe fogják venni.

Horváth Gyula: — A másik fő program péntek délután kezdődött, s témái a felsőoktatás és az ifjúsáspolitikai aktuális kérdések voltak. Három központi referátum hangzott el az MM, a KISZ KB, és a PM részéről, amelyek a következő fő kérdésekre koncentráltak: a felsőoktatás anyagi lehetőségei a VII. öt éves tervben, az 1985-ben kidolgozott intézményfejlesztési tervek tapasztalatai, azok jellege és kivitelezésének feltételei, valamint a diákok szociális helyzete, és ennek költségvetési vonatkozásai.

Kupcsik József: — A tanácskozásnak ebben a részében az előzetes elképzelésekhez mérten nem alakult ki érdemi vita — mindössze 5 hozzászólás volt. Annak, hogy ez a fórum nem töltötte be feladatát, többféle oka lehet, az egyik feltehetően az, hogy a koncepciók tárgyalása során valójában már minden aktuális kérdést fel lehetett vetni, így a plenáris ülés szükségessége megkérdőjelezhetővé vált, de szerepe lehetett ebben szervezeti, előkészítési hiányosságoknak is. A fórum tervezett szombati ülése elfmaradt.

Zs. B.

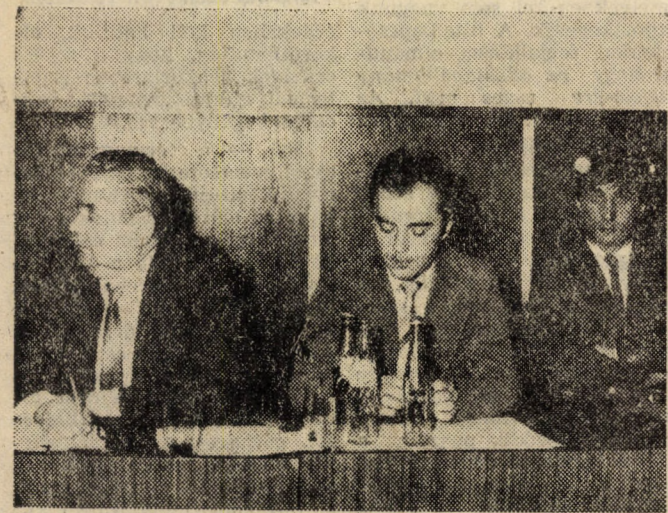
Hogyan oldhatjuk fel a vázolt ellentmondásokat?

Egyetemünk ipargazdaságtan tanszéke 1986. február 18-19-én tudományos ülészeket rendezett a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában. Mindkét napra jellemző volt, hogy az elhangzottakat kérdések, vitázó és kiegészítő hozzászólások sora kísérte. Ezt segítette elő a vitavezetők az egyes szekciókban: Rácz Albert államtitkár, Horváth László címzetes egyetemi tanár, Horváth Ferenc államtitkár, Kiss Imre docens. A 16 előadás jól tükrözte a tanszéken folyó kutatómunka fő irányait, változatosságát.

Megyeri Endre tanszékvezető megnyitója után Marko-

A konferencia résztvevői

Az elnökségi asztal és Kazár Péter, az OT osztályvezető-helyettese előadás közben

vics professzor a szovjet iparirányítás aktuális kérdéseiről számolt be. Ezt követően Megyeri Endre Érdekeltség, jövedelem szabályozás és piaci alakzatok című előadásában a következőket mondta: A rátaérdekeltség sajátos tulajdonsága, hogy a termelési tényezők hatékonyságát nem a népgazdasági hatékonysághoz, hanem az elért érdekeltiségi rátához (annak javításai lehetőségéhez) viszonyítja. Ez magában hordja a népgazdasági és a vállalati érdek-ellentmondásának lehetőségét. Különösen súlyosnak ítélték a vagyonarányos nyereséghez fűződő érdekeltiség és a népgazdasági érdek közötti ellentmondásokat. Hogyan oldhatjuk fel a vázolt ellentmondásokat? — tette fel a kérdést. A vállalati vagyont az érdekeltiség szempontjából nem a könyv szerinti érték, hanem a „tökésített” nyereség szerint kell értékelni. A tökésítést a vállalati tartós betétek kamatállásával célszerű elvégezni, melynek vizsont a befektetések népgazdasági hatékonyságát kell tükrözni. A vállalati vezetők prémiumát és így módon értelmezett — az alkalmasan megválasztott időintervallum, például 3-5 év átlagaként számított — vállalati vagyon növekedési üteméhez célszerű kapcsolni. A vezetői prémiumrendszer javasolt átalakítása jelentős lépés lehet a vállalati vagyonérdekeltség megteremtése felé, különösen, ha a vállalatok a hierarchiában lejjebb álló vezetői pontokon is alkalmazhatók. A délelőtti Vági Ferenc előadása zárta „Szervezetfejlesztés és érdekeltiségi problémák a mezőgazdasági nagyüzemekben” címmel. Délután Illés Mária Keresetszabályozás és hozamkövetelmények címmel tartott előadást: A keresetek hozamkövetelményeinek tipizálásával foglalkozott, majd megállapította: A növekményből 1 Ft-jához szükséges hozamokban mindvégig érvényesülő igen jelentős vállalatokénti differenciák, a munkaerőallokációs mechanizmusok kedvezőtlen befolyásolása mellett közvetve a munkafegyelmre is igen károsan hatottak. Kiemelte, hogy az 1985-ös változások kedvezők voltak. 1986-tól (az 1985. évihez képest) több szempontból is kedvezőtlen irányban mozdultak el a keresetek hozamnövekményei. Kedvező viszont, hogy a vállalati gazdálkodás mechanizmusához legjobban illeszthető kereseti szintszabályozás választásának célszerűségi határai táultak. Szabados Anna az értékelés iparban történő széles körű bevezetésének programjáról beszélt.

Az eredményes innovációs politikát folytató vállalatok időről időre diagnosztizálják

főbb termékcsaládjaik konstrukciós és gyártási megoldásait. Az így megfogalmazott kutatási igényes témák esetében mindig mérlegelni kell, hogy saját fejlesztést végzünk-e, vagy pedig külső potenciált vegyünk-e igénybe. Az a tapasztalat, hogy a hazai vállalatok az indokoltnál ritkábban döntenek licenctárgy vagy know-how-vásárlás mellett, s ez K+F forrásaik szétforgácsolásához, valamint a fejlesztések elhúzódsához vezet — hangsúlyozta Iványi Attila Szilárd Adalékok a kutatás-fejlesztés kivitelezési formájának megválasztásához című előadásában.

Varsányi Judit a vállalati stratégia egyik fontos területével, a stratégiai fontosságú akciók megalapozásával és értékelésével foglalkozott. A versenyképesség sokoldalú megítélésére az OT-OMFB kritériumrendszer továbbfejlesztett változatát, kritériumhierarchia felállítását, komplex rendszerek értékelésére alkalmas módszereket és a stratégiai portfólió mátrix alkalmazását javasolta.

Mennyit költsünk környezetvédelemre? — tette fel a kérdést Pohner János. Mennyit költsünk balesetvédelemre vagy az állóeszközök kar-

vezette képzéskorszerűsítési csúcspontok előterjesztésében az egyetemi tanács kibővített ülése megtárgyalta a távlati egyetemfejlesztési terv alapján készült új tantervi irányelveket. Ezt itt csak egészen vázlatosan tudjuk ismertetni.

A Zalai Ernő

vezette képzéskorszerűsítési csúcspontok előterjesztésében az egyetemi tanács kibővített ülése megtárgyalta a távlati egyetemfejlesztési terv alapján készült új tantervi irányelveket. Ezt itt csak egészen vázlatosan tudjuk ismertetni.

Az új tanterv kialakítása megköveteli azt, hogy áttekinthető azokat az ismeretköröket, melyet minden közgazdász hallgatónak tanulnia kell. Az „irányelvek” itt hangsúlyozottan ismeretkörökről és nem tantárgyakról beszél. Kialakításuknak fő rendező elve a szorosabban összetartozó ismeretek egy ismeretkörbe foglalása, elvonatkoztatva a tanszéki illetve a jelenlegi tantárgystruktúráról. Ez azért is cél, hogy a képzéskorszerűsítési munkák elsőrendűen a tartalmi feladatok megoldására irányuljanak, s ebben a fázisban semmiképpen nem a szervezeti keretek változtatására. Az a cél, hogy a különböző tanszékek munkatársai egymással kooperálva, konszenzus kialakítására törekedve alakítsák ki egy-egy nagyobb ismeretkör tematikáját és tárgystruktúráját, későbbiekben azok tananyagait. Az ismeretblokkok alapján kijelölhetőek az új tanterv keretei, hozzávetőleges órarendi arányai, kidomboríthatók az új tárgystruktúra összefüggései, összehangolási követelményei, s tematikus kibontásuk után különböző egymásra épülő és egymást kiegészítő tárgyak alakíthatók ki.

Ezek az ismeretkörök, melyek a korszerűsítési munka keretében szolgálnak, a következők: 1. Közgazdasági elméletek. 2. Mikro gazdasági folyamatok, gazdaságpolitika és gazdaságirányítás. 3. Vállalati gazdaságtan. 4. Szervezetek, vezetők, szervezés, emberi tényezők. 5. A gazdasági fejlődés időbeli és térbeli (nemzetközi) összefüggései. 6. A gazdasági folyamatok természeti és technikai környezete. 7. Kvantitatív módszertani alapismeretek. 8. Filozófiai és politikatudományi ismeretek. 9. Idegen nyelvek. 10. Kiegészítő ismeretek.

tantartására? Meghatározható-e a rendszer optimális megbízhatósági szintje, és ha igen, mire használható? Ezekre a kérdésekre próbált az előadó választ keresni.

Kazár Péter a döntési módszer alkalmazásával foglalkozott a stratégiában és a taktikában. Arra a következtetésre jutott, hogy a döntési fa dinamizálása, a döntéshozó magatartásának, illetve a beavatkozási lehetőségek változásának figyelembevétele növeli a döntési fa módszer alkalmazhatóságát.

Virág Miklós Döntési struktúrák optimalitásának vizsgálata című előadásában a következő gondolatokból indult ki: az információrendszerek fejlesztése során nagyon fontos a döntési rendszer helyes kialakítása. A döntések koordinálása során a legnagyobb nehézségek a döntések bizonytalanságából, ebből következően a döntési rendszer sztochasztikus jellegéből adódnak. Mivel ilyen módon minden információrendszer rendelkezik entrópiával tulajdonsággal, kézenfekvőnek tűnik az entrópiát, mint mértékszámot döntési struktúrák minősítésében felhasználni.

A tanszéki tudományos konferencia utolsó előadását Poór József tartotta. A vállalati irodai munkavégzés fejlesztésének hazai lehetőségeiről és az irodaautomatizálásról.

A konferencián részt vevők egyöntetű véleménye szerint a tanácskozás színvonalas és eredményes volt.

Virág Miklós

KAPUCÍNÉR

És megnyíltak a falak! Először bátoritanul, dorgálás-tól tartva, majd egyre felszabadultabban, éledő „tulajdonosi tudattal” vették birtokukba az emberek a furnérlemezek mögül feltáruuló új világot. Ahol még kicsit porosak a folyosók, ahol még üresek a ruhatar és a büfé szimmetrikus pavilonjai, ahol a hatalmas és gyönyörű menza még csak üvegen keresztes csodálható, ahol még kopárak az előadók falán lévő tárlók, telefonnélküliek a telefonfülkék... De már kibontva, lefestve állnak a patinás vasoszlopok, ingáznak a liftek, az „európai” hangulátú nagy előadóknak az előadás előtt a tanárok ismerkednek a megnyugtatóan zöld tábla-rendszer működésének fortélyai-val, miközben a hangszórókból kellemes (a két előadóban más-más) zene szól. És megindult a költözés!

Egyre több terem ajtaján hirdetik a ciklámen, zöld, piros és fekete feliratok: a tanszék, az előadás, a szeminárium az új részbe költözött. S bár néha még a kezekben marad a fényes rézklincs, vagy kevés a polc, de jó néhány tanszék már új, tágas, világos szobákban rendezkedhet be a következő évtizedekre. A folyosókon állandóan cipelnék valamit, szekrényt, asztalt, könyvkupacot — ostrom állapotot, de boldog ostrom állapotot. És jó leülni a formatervezett székekre, a formatervezett asztalok mögé — még az unalmas óra is elviselhetőbb ilyen környezetben. Minden forr, minden új, minden változik. Az egyetem most olyan, mint egy óriási kapucínér: az alján még ott a zacc, de a finom kávéra már rátették a tejszínhabot. Zs. E.

Nem én voltam...

Csoportunk kirándulni volt a múlt héten. Közösen állatogattunk az egyetem új részére. Csak ámultunk és bámultunk. A lámpák, a klincsek, a lépcsők. A két előadó az ebédlő, a ruhatar és a büfé mind egy-egy műemlék. S nagyon boldogok voltunk, hogy ezúttal látjuk, hova lépünk. Már visszafelé jöttünk, amikor valami iszonyatosat vettünk észre. Az egyik világos oszlopon derékmagasságban egy lábnyom. Egyszerűen nem érttem, hogy mi ez. Szép és új és hogy lehet valaki ilyen barbár. Nem én voltam, s ugyanúgy nem tudom elképzelni senkiről sem, de a szememnek hinni kellett. Még azt az egyszerű felmentést sem tudtam megadni, hogy biztos valaki más volt, nem a hallgatók közül valaki, hiszen a munkás is vigyáz a munkájára. Nem értem. MIERT tetted?

Az egésznek csak az ad még szomorúbb véget, hogy most újra voltam odaát, s egy lábnyom helyett már kettő van a falon. Úgy látszik a rokon lelkek mindenütt megtalálják egymást. Nagyon szépen kérek, remélem olvasod, ne csináld ezt többet!

Cs

Az új tantervirányelvei

tői: Szabó Katalin (1-2. ismeretkör összevontan), Chikán Attila (3-4.), Palánka Tibor (5.), Kerekes Sándor (6.), Förgő Ferenc (7.), Valcsik Imre (8.), Magyar Miklós (9.), Ballér Endre (10.). Néhány szakbizottság mellett tekintélyes oktatók részvételével szaktanács is működni fog. A szaktanácsok elnökei Szabó Kálmán (1-2.), Vági Ferenc (3-4.), Poller Imre (8.).

A csúcspontok részletes javaslatot tett a tantárgyak típusaira és azok órarendben belüli arányaira is. A javaslat általában heti 26-27 órával számol, ebből az alapozó képzésben heti 15-16 óra lenne az általános kötelező törzanyag. A többi a felső szint két modulját előkészítő, valamint az alternatív tárgyak. Emellett mód nyílik fakultációra, a felső szinten pedig a modulok közti áthallgatásra, a szakirányok és az alternatív keret terhére való egyetemi közti áthallgatásra.

A szakirányok választásának fő szempontja lényegében funkcionális, a másik szempontja pedig ágazati jellegű lesz. Az ezek által kifejlesztett képzeletbeli „mátrix” néhány metszéspontja képezhetne egy-egy szakirányt azokban az esetekben, ahol az ilyen kombináció értelmezhető és indokolt.

A tanár és a nemzetközi kapcsolatok modul szervezésének általános elvei azonosak a többivel, szakosodási lehetőségeiket így a modulokhoz kötődő kötelező tárgyak és az alternatív tárgykeretek biztosítanak.

A javaslat részletesen foglalkozik az órakeret ismeretkörök szerinti felosztásával is. A munkák további menetére, szervezésére azt javasolja a csúcspontok, hogy a szakbizottságok foglalkozzanak az egyes ismeretkörök tartalmának felülvizsgálatával és kibontásával, tantárgyakba sorolásával, az egyes tantárgyak tematikájának kidolgozásával, a kialakított tárgyak elhelyezésével az új tantervi struktúrában. Ezzel segítsék elő az érintett tanszéken folyó korszerűsítési munkák összehangolását.

A tanács ülésén a 4 órás vitában fontos kérdések, megjegyzések hangzottak el.

Tóth Tamás, a párt- és oktatáspolitikai bi-

zottságának vezetője a bizottság ülésén elhangzottakat tolmacsolta. A legtöbb kérdésben ott kétféle álláspont hangzott el. Az egyik álláspont szerint a tervezet alkalmas a további munkák alapjában, a másik szerint nem érdemes tárgyalni sem. Az egyik vélemény szerint helyesen az integráció felé mutat, a másik szerint az ismeretkörök egymáshoz viszonyított súlya nem reális. Az egyik szerint nemzetközi modul sem kell külön, a másik szerint önálló tanár szak kell. A bizottság végül javasolta, hogy a szakbizottságok munkájukhoz az eddiginél több muniációt kapjanak, valamint hogy jöjjen létre pedagógiai, didaktikai szakbizottság is. A hozzászólások közül csupán néhány jellegzeteset idézünk.

Megyeri Endre

(ipargazd.) szerint a javaslat túl globális, kérdés, hogy megvalósítása mennyire praktikus, főként a főiskolai ág esetén.

Magyar Miklós, Máté Jakab, Ódor László

(Nyelvi Intézet) a mai középiskolai nyelvképzés mellett nem ért egyet a nyelvi óraszám tervezett kétharmadára való csökkentésével.

Kreskay Ferenc

(nemzetközi) egyoldalúságokat is lát az anyagban. Gyengéje az idealisztikus kiindulás. Hangsúlyozta, hogy felső politikai határozat alapján kötelező a nemzetközi szakirányú képzés.

Poller Imre

(tud. szoc.) hiányolja a képzési cél és a 8. ismeretkör meghatározásából azt, hogy a marxista-leninista világnézetet és elméleti rendszert kell elsajátítani.

Bernáth Tivadar

(gazd. földrajz) attól óvott, hogy a hagyományos diszciplínákat szétszabdadjuk az egyes ismeretkörökre.

Andorka Rudolf

(szociológia) nagyra értékeli, hogy a javaslatban nagy súlyt kap az értelmiségképzés, a vezetőképzés. Kéri, hogy a szociológiai szakirány óraszám-elegendő legyen és megnevezése a diplomára is rákerüljön, hiszen egyetemünk szociológiai szakképzése egyenértékű az ELTE-vel.

Szabó Kálmán

(polgazd.) egyetért az ágazati szemlélet meghaladásával, a

tantárgyi széttagolódás és az óraszám-növekedés megfékezésével, az integrációval. Fontosnak tartja, hogy ne csak ismeretekkel, módszerekkel felvértezett szakemberek, hanem gondolkodni tudó, az országhoz elkötelezett emberek kerüljenek ki az egyetemről.

Ballér Endre

(pedagógia) alkalmasnak tartja a modulrendszer arra, hogy keretében a közgazdász-tanár-képzés megvalósuljon.

Máriás Antal (szervezés) és Ferencz Gábor

(KISZ-bizottság) felhívta a figyelmet arra, hogy az egyetemi és főiskolai ág közötti választáskor objektív és ne relatív szempontok érvényesüljenek.

Máriás Antal

javasolta még a tanárválasztás kiterjesztését és azt, hogy a kötelező elfoglaltságok mellett a diákoknak hagyjanak majd időt a tanulásra, az egyéni munkára, a terepmunkára, a TDK-ra, a nyelvtanulásra is.

Szuhay Miklós

(gazd. tört.) nagyon jónak tartva a javaslatot felhívta a figyelmet arra, hogy a perspektívus tantárgystruktúra kidolgozása, az új tananyagok készítése mellett szükség van átmeneti megoldásokra is. Javasolta, hogy a munka zömét a szakbizottságok és szaktanácsok vállalják magukra, hogy a tanszéki részérdekeken (például az óraszámok kérdésében) felül lehessen kerekedni. Suhay Miklós szerint nem az óraszám a perdöntő, hanem a szükséges tudásanyag mennyisége. Nem kell reggeltől estig az órákon ülni, több fakultációra, az anyag elsajátítási módjai közötti választásra van szükség.

Zalai Ernő és Csáki Csaba

összefoglalójában kiemelte, hogy az irányelvek fogadtatása pozitív, ezen az alapon kell folytatni a munkát. A megszívlelendő javaslatok közül kiemelték a pedagógiai, didaktikai szakbizottság felállítását, az átmeneti megoldások kidolgozását; azt, hogy a tudományos műhelyek megmaradjanak, de az oktatásban együttműködés alakuljon ki, s hogy a szintek közötti átmenet kérdéseit a következőkben alaposabban vizsgáljuk meg.

B.

A realitások felső, a társadalmi elvárások alsó határán

Balassa Ákos a nyílt pártnapon

Az országos zsinat megrendezésére kerülő, akadémiai gazdasági kérdésekkel foglalkozó nyílt pártnapok keretében egyetemünket február 20-án Balassa Ákos, az Országos Terhivatal főosztályvezetője látogatta meg. Sajnálata, hogy a rendezvényen csak kevés hallgató vett részt, mert a VII. ötéves terv előkészítését, elfogadását és végrehajtásának körülményeit lebilincselően bemutató, tárgy-szerű tájékoztató felért egy önálló népgazdaságtervezés-előadással, olyannal, ami valamelyest közelebb áll a valósághoz, mint ahogy azt egyetemünkön általában oktatják. „Nehéz évek vannak mögöttünk — de nem a nehézségek” — kezdte előadását dr. Balassa Ákos, majd a VII. ötéves terv kidolgozása és elfogadása körüli vitákat vázolta. „Többszöri vitában forgatták meg a terv alapjait szolgáló gondolatokat” — utalt a széles körű nyilvánosságra, amelyet a tervkonceptió kapott, majd a XIII. pártkongresszus gazdaságpolitikai határozatait és az ötéves terv szerves összefüggését bizonyította. Politikai oldalról megközelítve a kérdést, utalt arra a közmegegyezésre, amely azt jelenti ugyan: a társadalom az alapvető célokkal egyetért; nem jelenti viszont azt, hogy azoknál többet nem is akar. Nem a levegőben lógó megjelölés volt az sem, hogy lehetnek, akik ugyan a közmegegyezés kialakításában részt vettek, de a nehézségek felmerülésekor megpróbálhatnak kibújni a vele járó felelősség alól. Vitaközvetőkkel, akik azzal vádolják a gazdaságpolitikát, hogy nem készült fel megfelelő koncepcióval a nehézségek

leküzdésére, kijelentette: „rendeletünk megfelelő programmal” és ennek ismertetésére tért rá. Az elmúlt évek gazdasági fejlődéséről szólva beszélt azokról a körülményekről, amelyek megnehezítették a VI. ötéves terv teljesítését: az energiaárakról, a hitel-feltételekről, a cserearányromlásról, az adósságválságról. Ezekben a nehéz években a külkereskedelmi egyensúly stabilizálása, a lakosság élet-színvonalának megőrzése létfontosságú kérdéssé vált. Ezt sikerült is elérni, 1984-re a kiviteli többlet 30 milliárd forintba nőtt, sikerült az adósságállományt csökkenteni, s így fizetőképességünket megőrizve nem kellett az adósságok átütmezését kérni, ahogy azt nem ritkán más országok tették. 1985 végére a devizatartalékok jelentősen megnövekedtek, a valaha is volt készleteket, „aki tehát most azt állítja, hogy fizetőképességünkkel gondjaink vannak, az téved. Nincsenek. Gond a hitelképességünk körül mutatkozik, ha nem folytatnánk adósságcsökkentő politikát.” Ennek az eredménynek azonban nem csupán egy

törekeny és sebezhető

gazdaság lett az ára, hanem a növekedési ütem erőteljes lelassulása is. A tervezett 14-17%-os helyett ez csupán a 7%-ot érte el 5 év alatt. *Hiba volna azonban azt állítani, hogy a jelenség csupán külső okokra vezethető vissza.* „Saját becslesem szerint a külső okok csupán 10-12%-ra csökkentették volna a növekedési ütemet, így azt kell mondanunk, a belső okok legalább annyira, ha nem

jobbán közrejártak a lelassulásban.” A külgazdasági egyensúly fenntartására tett erőfeszítések következtében a belföldi felhasználás 3-4%-kal csökkent. A lakosság reáljövedelme mintegy 7%-kal nőtt, a felhalmozás erőteljesen csökkent. Ezzel együtt a lakosság többségének élet-színvonalának csökkentése az ebből fakadó feszültségek káros következményeként okoztak a társadalmi kapcsolatokban. Ha jövőben is csökkenne a lakosság többségének élet-színvonalának megőrzése létfontosságú kérdéssé vált. Ezt sikerült is elérni, 1984-re a kiviteli többlet 30 milliárd forintba nőtt, sikerült az adósságállományt csökkenteni, s így fizetőképességünket megőrizve nem kellett az adósságok átütmezését kérni, ahogy azt nem ritkán más országok tették. 1985 végére a devizatartalékok jelentősen megnövekedtek, a valaha is volt készleteket, „aki tehát most azt állítja, hogy fizetőképességünkkel gondjaink vannak, az téved. Nincsenek. Gond a hitelképességünk körül mutatkozik, ha nem folytatnánk adósságcsökkentő politikát.” Ennek az eredménynek azonban nem csupán egy

resszus ilyen értelmű határozatainak. Tartalmazza azokat a cselekvési irányokat, amelyeket ha végrehajtottunk, akkor a terv megvalósítható. Azaz magától nem teljesül. A külső körülmények megváltozása esetén változtatnunk kell rajta, ezért a lehetőségekhez mérten nyitott terv.” A terv kivitelezhetőségéről elmondta, hogy a tervkonceptió ismert három változata közül azért a második, törzsváltozatot vették alapul, mert az feszített, magas hatékonyságú követelményeket támasztva a realitások sávján belül, annak felső határán helyezkedik el, s így is a társadalmi elvárásokot csupán az alsó határon elégíti ki. „A gazdasági tervezés és a politika közösen vállalta a felelősséget ezért a tervért”, amely azonban kockázatot vállal, pontosan azért mert az említett két szélső helyzet egyszerre feszíti. „Még mindig lehet olyan illúziókkal találkozni, amelyek a külső körülmények változásától várják a belső helyzet javulását. Erről le kell tenni. Tekintve, hogy a tendencia inkább a külső körülmények romlása irányába mutat, inkább csak azzal a

„viszonylagos örömmel”

számolhatunk, hogy ez a romlás lassulni fog. A megoldás mindenekelőtt a belső gazdaságpolitikai cselekvési terének bővítésében és annak aktív felhasználásában rejlik, hiszen a külső determináltság szerepe valamelyest csökkent.” A KGST-országokról szólva Balassa Ákos elmondta, hogy a téren biztos importnöveke-

ben annyit jelent, hogy az utolsó években kialakult új miatt öt év múlva érjük el, vagy éppen csak meghaladjuk majd az öt év előtti szintet. Az életszínvonalon kapcsolatban fontos tudni, hogy az „érzékeny” javulás — és ez nem szójáték! — nem azonos a számottevővel, vagy az érezhetővel. Azt sugallja a jelző, hogy „éppen csak érzékelhető javulás várható”. A gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztéséről szólva elmondta, hogy annak alapját továbbra is az MSZMP KB 1984-es határozata alkotja. „Még mindig sok az engedelmény, a kivétel. Személyes véleményem szerint ezeket a fekeket ki kell iktatni. Sor kell keríteni a felszámolási és szanálási eljárás bevezetésére és elterjesztésére, a bankrendszer és az adórendszer korszerűsítésére. Az állami döntéseknek elsősorban a

termelés szerkezeti változása érdekében kell hatniuk, elkerülhetetlen, hogy a fejlett országok gyakorlatában is elterjedt állami „részegítő akciót” igénybe vegyünk. 1986 — a terhivatal főosztályvezetője szerint — kiigazított jellegű lesz, amely inkább az előző esztendőkre fog hasonlítani, mintsem a következőkre. „Feladatok a VII. ötéves terv végrehajtásának megalapozása lesz” — fejezte be tájékoztatóját dr. Balassa Ákos, majd kérdésekre válaszolt. A beszélgetésben szó esett a gazdasági reform továbbvitelének égető szükségéről, a gátlóiról, az inflációellenes politika realitásairól; az adósságállomány nagyságáról; a húsexport kilátásairól, az olajárcsökkenésről, az állami „részegítő akciók” szerepéről, valamint a kétszintű bankrendszer előreláthatólag 1987. január elsejéig bevezetéséről.

A szakmailag alaposan alátámasztott tájékoztatót a hallgatóság mindvégig élénk érdeklődéssel követte, majd megtapsolta Balassa Ákos előzetes előadását.

Mérenyi Miklós

Neoklasszikus-e, vagy csak verbális kapcsolat...?

A „Közgazdász” 1986. február 13-14. számában interjú jelent meg Herédi Istvánnal a neoklasszikus szocializmus-konceptió szükségességéről. Ezzel kapcsolatban szóba került a marxista szocializmus- (kommunizmus-)konceptió és Marxnak a tőkes termelésről vallott felfogása is. A marxista felfogásnak ez az interpretációja alapvetően eltér attól az állásponttól, amelyet maga Marx foglalt el ezekben a kérdésekben. A Társadalomelméleti Kollegium tagjai, akik közvetlen céljuknak a marxizmus-leninizmus klasszikusai, eredeti műveinek tanulmányozását tekintik, fontosnak tartják, hogy az interpretáció és a marxista szövegek közötti különbség az egyetem „Közgazdász”-t olvasó hallgatói előtt világos legyen.

Ezért íródott ez a cikk. A nyilatkozó azt állítja, hogy Marx felfogása szerint az „ökonómiai reprodukciót” az abszolút termelési tényező: „... a rendelkezésre álló munkaképes népesség, a rendelkezésre álló munkaidő, a munkatevékenység intenzitása és a természeti korlátok” határozzák meg, azaz Marx hibásan elhanyagolja („csak másodsorban tartja említendőnek”) a relatív tényezőt, a termelési

né teszi, hogy idézetekkel terheljük a szöveget.)

... a tőkére alapozott termelés egyfelől az egyetemest ipart hozza létre — azaz többletmunkát, értéktöbbletet munkát — úgy másfelől a természeti és emberi tulajdonságok általános kiaknázásának egy rendszerét, az általános hasznosság egy rendszerét, amelynek hordozójaként jelenik meg a tudomány maga is, akárcsak az összes fizikai és szellemi tulajdonságok, ... (P. a mezőgazdaság a materiális anyagcserére tudományának pusztá alkalmazása lesz, ... (MEM 46/II. 168. old.) „Gépi berendezésként” a munkaeszköz olyan anyagi létezési módra tesz szert, amely az emberi erőnek természeti erőkként a tapasztalatszerű gyakorlatosságának pedig a természettudomány tudatos alkalmazásával való helyettesítését feltételezi (MEM 23. 359. old.). „Innen ered a tőke nagy civilizáció befolyása: ... A természet először válik tisztán tárggyá az ember számára, tisztán hasznosság dolgává; nem ismerik el többé magáért való hatalomnak; és önálló elméleti megismerése maga is csak úgy jelenik meg, mint forrási arra, hogy átvessék az emberi szükségleteknek, akár a fogyasztás tárgyaként, akár a termelés eszközeként. A tőke ennél a tendenciájánál fogva éppúgy túlhajtja nemzeti korlátokat és előítéleteket, mint a természet istenténés és meglévő szükségleteknek meghatározott határok közt önmagával beérinten körülkarózt, hagyományos kielégítésén és régi életmód újratermelésén; és állandóan forradalmasító, ledönt minden korlátot, amely gátolja a termelőerők fejlődését, a szükségesek bővülését, a termelés sokrétűségét és a természeti és szellemi erők kiaknázását és cseréjét.” (MEM 46/I. 298. old.)

Továbbá: ... abban a mértékben, ahogy a nagypár kifejlődik, a valóságos gazdaság megteremtése kevésbé függ a munkaidőtől és az alkalmazott munka mennyiségétől, mint azoknak a hatóerőknek a hatalmától, melyeket a munkaidő alatt mozgásba hoznak, és amely maga — ezeknek erőteljes hatékonysága — megint nem áll semmilyen arányban a közvetlen munkaidővel, amelybe termelés kerül, hanem éppenséggel a tudomány általános állásától és a technológia haladásától, vagyis a tudományok a termelésben való alkalmazásától függ. (Ennek a tudományok, különösen a természettudományok és vele valamennyi többinek, fejlődése maga

megint arányban áll az anyagi termelés fejlődésével.)” MEM 46/II. 168. old.)

Láthatjuk, hogy ezek a XIX. századból származó fejtegetések annyiban, de csak annyiban megegyeznek a neoklasszikus vagy modern szocializmuskonceptió vadonatúj felfedezésével, hogy a relatív tényezőnek, a termelési tényezőnek, az anyagi és szellemi termelőerők és az utóbiaknak az anyagi termelésben való alkalmazásának meghatározó jelentősége van a természet és társadalom közötti anyagcserében. De nemcsak ott, hanem a társadalmi termelési viszonyok rendszerében is. Míg azonban ezeket a dimenziókat a neoklasszikus vagy modern szocializmuskonceptió összességében, pontosabban meg sem különbözteti — ennyiben a termelés egész társadalmi jellegét negligálja (csak verbálisan hivatkozik rá) —, addig Marx következetesen végigviszi a természet gazdasági-technikai elsajátításának és a társadalmi-gazdasági elsajátításának a megkülönböztetését és ezek kölcsönhatásának vizsgálatát.

A különbségek már ott kiütözkönek, hogy míg a neoklasszikus szocializmuskonceptió a relatív tényező előtérbe lépését a tőkes fejlődés egy szakaszához köti (amelynek kezdetét a „29—33-as nagy válsággal szokták jelölni), addig Marxnál ez világtörténelmileg a tőkes termelési móddal jelenik meg, ami egyrészt eredménye, másrészt mozgásformája az ember természet fölötti uralma kibontakozásának, azonban korlátozott formában ezen uralom számára, és ezért a marxista felfogásban az előbb említett szakaszhatár nem ama bizonyos relatív tényező megjelenésének az időpontja, hanem a termelőerők tőkes keretek közti fejlődésének és a tőkes termelési mód ellentmondásainak eredménye.

... a tőke a tudomány és a természet, valamint a társadalmi kombináció és társadalmi érintkezés minden hatalmát életre hívja, hogy a gazdaság termelését (rela-

tíve) függetlenné tegye a reá felhasznál munkaidőtől. Másfelől ezeket az így létrehozott óriási társadalmi erőket a munkaidővel akarja mérni, és azok közé a határokat közé akarja beszorítani, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a már létrehozott értéket mint értéket fenntartassák.” (MEM 46/II. 169. old.)

Itt válik nyilvánvalóvá, milyen logikai

visszajára fordulásra vezet

a neoklasszikus szocializmuskonceptió társadalmi-gazdasági formameghatározást negligáló alapállása. Akkor akarja erősíteni a társadalmi termelés fölött az értékmeghatározás uralmát — amire csak szegényes és ködösítő kifejezések, hogy a „kollektívák teljesítményértékét és annak változásait indirekt módszerekkel kell összehasonlítani” —, amikor a XX. század első harmadától és különösen a ’70—80-as évek világgazdasági válságában, a világelemezési probléma kiéleződésében, a fegyverkezési hajszára hihetetlen méreteket öltésében, az ökológiai válság kiéleződésében (nem is beszélve ennek ideológiai, politikai tükröződéséről; Zöldek, béke-mozgalmak, új világgazdasági rend, a Római Klub jelentései stb.) az értékmeghatározás uralma és a kifejlődő, elhatalmasodó „relatív tényező” ellentmondásai napnál világosabb formát kezdenek ölteni.

A társadalmi-gazdasági formameghatározásoknak a természet-technikai-gazdasági elsajátításában való feloldása és egyúttal a társadalmi-természeti folyamatok természet-adta módon tőkes formameghatározottságokkal való felruházása vezet arra, hogy az értéktermelés (mint sajátos társadalmi-gazdasági formája a társadalmi munkának) és a termelőerők fejlődése közt hatálmány méretekben kibontakozó ellentmondásokat a marxista munkaérték-elmélet felhígításával és negligálásával kívánja a neoklasszikus szocializmuskonceptió feloldani. Ennek a felfogásnak azonban igen súlyos követke-

ciái vannak, ha alaposabban megvizsgáljuk mi is a neoklasszikus szocializmuskonceptió által is fontosnak meghatározónak állított relatív termelési tényező legdöntőbb meghatározója. A relatív tényező a munka termelési képessége. Ez a döntő pont az „ökonomiai reprodukcióban”. Mint láttuk, a termelési képesség alapvetően a termelés folyamán alkalmazott anyagi hatóerők fejlettségi fokától függ, és ezek hatékonysága sem az előállításukra fordított munkamennyiségtől, hanem a ben-nük tárgyasulól szellemi termelőerők nagyságától. Egy szóval az emberek kifejlődött képességeitől és attól, hogy a fennálló társadalmi viszonyok ezeknek a termelésben való alkalmazását milyen mértékben teszik lehetővé és szükségessé. (Természetesen az is világos, hogy magának az anyagi termelésnek és termelőerőknek a fejlettsége ugyanakkor meghatározza az emberek szubjektív képességeinek a fokát.) A relatív tényező fejlettsége, jelentősége tehát attól függ, milyen mértékben fejlesztették ki és fejlesztik ki az emberek szubjektív képességeiket.

De a tőke számára, amely a termelési tényezőre tör, és ezzel a szükséges munkaidőt a minimumra redukálja, lefelfedti, hogy a szükséges munkaidő csökkentését a többletmunkaidő növelésére használja fel, ezzel a potenciális szabadidőt, az emberi képességek kifejlesztésének potenciális idejét közvetlen munkaidővé változtatja. Amennyiben ezt teszi, a relatív tényező fejlődésében állandóan korlátozza.

A marxista munkaérték-elmélet felhígítása, negligálása azzal, hogy az értéket és az értéktöbbletet nem a társadalmilag átlagosan szükséges munkára vezeti vissza, elleplezi azt, hogy a mindenféle tőkes tulajdonosi jövedelmek a potenciális szabadidő (az emberi képesség kibontakoztatásának potenciális ideje) közvetlen munkaidővé való átváltoztatása és ellenszolgáltatás nélküli elsajátítása, ennyiben a relatív tényező korlátozása. Az természetesen evidencia, hogy az árák nem

termelési árák” többé, hogy a „profit” abszolút nagysága nem egyszerűen a tőke nagyságától függ, de az is világos, hogy a tőkes jövedelem szubsztanciája elsajátított többletmunkaidő, bárhogyon oszlik is el a tőke tulajdonosok és tulajdoncsoportok között, és az is világos — a módszerek bárhogyon is változtak —, hogy ez a jövedelem — felhalmozva — továbbra meg nem fizetett emberi munka elsajátítását szolgálja, nem pedig a termelőerők, az emberi képességek abszolút fejlesztését.

Ezzel a neoklasszikus szocializmuskonceptió eszméileg — és amennyiben az eszméik a „Közgazdász” hasábjain közvetítve anyagi erővé válnak gyakorlatilag is — konzerválja, rögzíti azokat a viszonyokat, amelyek az előbb említett és a szó szoros értelmében

élet- és emberiségveszélyes

ellentmondásukat kitermelik, valamint korlátozzák az emberi képességek és ennyiben a relatív termelési tényező abszolút kifejlődését, amely egyik feltétele lenne a felhalmozódott globális problémák megoldásának is.

A klasszikus szocializmus, pontosabban kommunizmuskonceptió az összemberi fejlődés történetét vizsgálva és az abban működő törvényeket felmutatva (különös tekintettel a termelőerők és a termelési viszonyok összhangjának törvényére) éppen arra mutat rá, hogyan örízhetők meg fejleszthetők tovább és hogyan tarthatók kordában azok a termelőerők, amelyek a kapitalizmusban fejlődnek ki. És mivel bebizonyítja, hogy az ellentmondás a termelőerők és a tőkében megtestesülő értékmeghatározás között bontakozik ki, szükségeszerűen addók a klasszikus kommunizmuskonceptió alapmeghatározásaként a munka közvetlen társadalmiságának és a természet és társadalom közötti anyagcseré kollektív, az egyén mindenedalú fejlődését szolgáló szabályozásának szükséglete.

(Folytatás a 7. oldalon)

Marxnak tulajdonított felfogást cáfoljuk,

hanem vesszük a fáradságot, és megnezzük azt; mit is mondott valójában „klasszikusunk”. (Ez elkerülhetetlen-

Világjáró diplomatánk

Az Elnöki Tanács a Magyar Népköztársaság Aranykoszorúval Díszített Csillagrendjével tüntette ki Simai Mihály akadémikust, a Világgazdasági Kutató Intézet igazgatóhelyettesét, egyetemünk felállású tanárát az elmúlt év végén.

Egy megkésett beszélgetés lehetőségét keresve indultam el. A szél zabolátlanul kószált a Gellért-hegy oldalán. A hegyi villák sorában a Világgazdasági Kutató Intézetet családi háznak néztem volna, ha nem öltik szemembe a tábla. Meglepett volt, hogy belül is családi meg-meghittsége sugároz. Milyen jó lehet itt dolgozni – öltöt fel bennem a gondolat a barátságos miliőt látva.

Kéve mellett beszélgetünk Simai Mihályval. Eletté az a szakaszát eleventette fel visszaméltézésében, amelyik összekapcsolja az Egyesült Nemzetek Szervezetének munkáját.

— Mikor került kapcsolatba az ENSZ-szel és mivel foglalkozott a szervezetben?

— Az Egyesült Nemzetek Szervezetével 1959–60-ban kerültem először kapcsolatba, amikor ENSZ-öztündijasként Genfben hívták az ENSZ európai gazdasági bizottságához. Ez az úgynevezett Képzés munka közben című ösztöndíj volt. Akik ezt elnyerték, a világszervezet valamilyen intézményénél dolgozhattak, kutathattak. Nekem közgazdasági kutatómunkát kellett végezni a nemzetközi exporttelrendszer működéséről. Az ösztöndíj célja tulajdonképpen az volt, hogy különböző európai szakembereknek lehetőséget nyújtson a világszervezet belső életének megismerésére és egyben előkészítse őket esetleges későbbi ENSZ-tisztviselői pályára.

Mint mondtam, ez Genfben volt, az ENSZ európai központjában, számos nemzetközi szervezet székhelyén. Abban az időben éppen jelentős események zajlottak, és nagy változások kibontakozása kezdődött meg a világszervezetben. A magyar kérdés még nagymértékben befolyásolta az ENSZ légkörét. Alkalmam volt végighallgatni az ENSZ különböző fórumain a vitákat, amelyek a magyar kérdés körül forrtak. Ekkor robbant ki a kongói válság is, amelyben a világszervezet elítélhető szerepet játszott: annak a kormányának a megdöntését segítette, amelyik segítségül hívta... Ez súlyos helyzetet alakított ki. Megismerkedtem az ENSZ-szel az események során, azaz a sajátossággal, hogy a politikai kérdések minden intézményben elkerülhetetlenül utat törnek maguknak. (Például az éppen ülésező európai szenbiottságban vitatták a kongói kérdést.) Egy má-

sik már akkori tapasztalat volt, hogy az ENSZ lehetőségei talán nagyobbak annál, mint sokan hiszik, vagy mint amennyire az ENSZ élni tud ezzel. Azt szokták mondani, hogy a kormányok együttműködési szándéka határozza meg azt, hogy az ENSZ mire képes. Ennek keretei közé azonban nagyon sok minden belefér, és az együttműködési szándék a különféle területeken nagyon is eltérő lehet. Genfi munkám egyik eredménye volt kandidátusi díszseritióció, amit a tokekvitelről írtam.

— Evekelt töltött az USA-ban is?

— New Yorkban 1964–68-ig tevékenykedtem. Az ENSZ fejlesztési gazdaságpolitikai és prognosztikai központjában már a szervezet tisztviselőjeként dolgoztam. Főleg tudományos kutatómunkát végeztem a világ gazdaság fő tendenciáiról. Ennek a központnak egyik feladata volt a fejlődő országok gazdasági, tervezési apparátusának kitépítése és az ebben való segítségnyújtás is. Ebben is közreműködtem. Ezenkívül én lettem az ENSZ első kínai referense. A Kínai Népköztársaság még nem volt az ENSZ tagja, és rám bízta a Kínai Népköztársaság kapcsolatokat kutatómunkát. A témában évenként egy-két jelentést terjesztettem az ENSZ főtitkára elé.

Dolgoztam több fejlődő országban, a Közel-Keleten, Latin-Amerikában. Egyik másik országban megismerkedtem az ottani gazdaság kezdeti gondjaival, miközben segítettem is ebben. Én dolgoztam ki például Sziria első külkereskedelmi tervét, és tanítottam a fejlődő országok regionális képzésközeli centrumában. Egyik munkám kapcsolatban, amelyik ebben az időben a transznacionális társas-

ságok kutatása volt az adott nagyvállalatok stratégiai tervezési osztályába „kihelyezve” vizsgáltam egyes New York-központú társaságok munkáját, nemzetközi tevékenységét. A négy év alatt, amit az ENSZ-ben töltöttem, megtanultam a világ gazdasági előrejelzések módszereit is. Ennek alapján írtam meg doktori disszertációt „A világ gazdaság szerkezeti rendszerének átalakulása” témában. Emlényeimről könyvet írtam, s ez „Kilátás a 26-ik emeletről” címmel jelent meg.

A New York-i munkám befejezése után meghívott az ENSZ fejlesztési-szervezési és pénzügyi főosztálya egy magas szintű szakértői csoportba. A csoport a fejlődő országok állami, gazdasági adminisztrációjának támogatására, reformjával és átszervezésével foglalkozott. Ebben a minőségemben is nagyon sok fejlődő országot volt alkalmam meglátogatni és segítségükre lenni a reformmunkában. Sok tanulmányt készítettem számukra olyan kérdésekről, mint az állami gazdasági adminisztráció hatékonysága, a tervezés és a statisztikai rendszer kapcsolatai stb. Itt szereztem tapasztalataimat „A fejlődő országok és a gazdasági dekonolizáció” című könyvemben írtam meg.

Az 1970-es évek elején kerültem kapcsolatba az ENSZ Társaságok Világövetségével, annak nyomán, hogy 1972-ben a Magyar ENSZ Társaság főtitkárává, majd elnökévé választották. Ilyen minőségemben vettem részt az ENSZ Társaságok Világövetségének munkájában. 1973-74-től a világszervezet végrehajtó bizottságának tagja, később egyik alelnöke lettem, és a hetvenes évek végétől 6 évig az ENSZ Társaságok Világövetségének elnöke voltam. Jelenleg a világszervezet tisztviselői között van az ENSZ Társaságok Világövetségének tagjaként erősítő az ENSZ munkáját. Másrészt kétoldali kapcsolatban áll különböző ENSZ Társaságokkal, és igyekszik velük közösen állapítani a különböző országokban milyen fontos területek alakultak ki a világszervezettel összefüggésben. Védnem és bírálnom is kellett a világszervezetet a funkcióiban. Találkoztam és vitáztam külügyminiszterekkel, tudósokkal és társadalmi aktivistákkal különb-

zó kontinenseken. Részt vettem az adott időszak nagy világpolitikai mozgásaiban és világgazdasági szervezési törekvéseiben.

Még egy területen kezdtem dolgozni az 1970-es évek közepe felől. Ekkor alapítottuk meg Magyarországon az UNICEF-eket, az ENSZ gyermek-állapjának magyar nemzeti bizottságát, melynek elnöke lettem. 1979–85 között az UNICEF végrehajtó tanácsának tagjává, majd alelnökévé választották. A végrehajtó tanács keretében a világgazdasági és szociális helyzet összefüggéseivel kezdtem foglalkozni, és segítettem az UNICEF központi szervei munkájának hatékonyabbá tételét.

— Említést tett a Magyar ENSZ Társaságról. Mivel foglalkozik ez a szervezet és kik lehetnek a tagjai?

— A Magyar ENSZ Társaság 1947 óta működik. Hosszú időn keresztül, míg Magyarországon nem volt az ENSZ tagja, ez volt az egyetlen olyan szervezet, amely a világszervezet felé az ENSZ világa felé. A szervezetnek kollektív és egyéni tagjai vannak. Kollektív tagjai a társadalmi szervek, mozgalom és tudományos szervezetek. Egyéni tagjai általában azok a szakemberek, akik az ENSZ-szel hazánkban foglalkoznak vagy olyan személyiségek, akik kutatómunkát végeznek nemzetközi kérdésekben. Tagjai az ENSZ Társaságok az az volt ENSZ-tisztviselők és -szakértők is, akik az ENSZ keretében dolgoztak. Mintegy 200 ilyen szakértő van az ENSZ Társaság keretei között.

Az ENSZ Társaság a világszervezet napirendjére szereplő kérdéseket igyekszik a magyar közvéleménnyel megismertetni. A Társaság kereteiben működik az ENSZ gyermek-alapjának magyar nemzeti bizottsága. Jelentős összességgel támogatja éventénként a bizottság a fejlődő országok gyermekeit.

A Magyar ENSZ Társaság tevékenysége sokirányú. Az ENSZ Társaságok Világövetségének tagjaként erősítő az ENSZ munkáját. Másrészt kétoldali kapcsolatban áll különböző ENSZ Társaságokkal, és igyekszik velük közösen állapítani a különböző országokban milyen fontos területek alakultak ki a világszervezettel összefüggésben. Védnem és bírálnom is kellett a világszervezetet a funkcióiban. Találkoztam és vitáztam külügyminiszterekkel, tudósokkal és társadalmi aktivistákkal különb-

— Manapság egyre több olyan vélemény hallani, amely megkérdőjelezi az ENSZ hatékonyságát és különösen kritizálja költségvetés működését. Mi erről az ön véleménye?

— Az ENSZ a sokoldalú nemzetközi együttműködésre

való készség szintjének kifejeződése. Úgy látszik, a kormányok többsége ennél többre ma nem képes vagy nem hajlandó. Ami a költségeket illeti, a világ évente körülbelül 1000 milliárd dollárt költ fegyverekre, és körülbelül nyolcmilliárd dollárt fordít mindazokra a nemzetközi szervezetre, amelyek a jelenlegi helyzetben működnek, és ezek nemcsak az ENSZ központi szervei, hanem különböző szakosított szervezetei. Az ENSZ költségvetése rendkívül csekély. Évente körülbelül annyit fordít a világszervezetre, mint három olcsó bombázógép eladási ára. Ha összehasonlítjuk, hogy mit költ a világ fegyverkezésre, és mennyibe kerül a nemzetközi együttműködés, akkor kiderül, hogy az utóbbi költségei nevéstégesen alacsonyok. Arról nem is beszélve, hogy a világszervezet a világ egészének milyen nélkülözhetetlen szolgáltatásokat tesz. Hogy csak egyet említsek: az ENSZ lehetőséget ad arra, hogy évente a világszervezet diplomatai leüljenek egymással, és pár hónapon keresztül érdemi kérdésekről vitakozzanak, tárgyaljanak. Lényegesen hatékonyabb eszköz ez, mintha más fórumokat választanának.

— Az Egyesült Nemzetek Szervezetébe tudvalegleg nagyon sokat tesz a diplomáciai élet fejlődéséért. De vajon a mai világhelyzetben mennyire tekinthető hatékónak a diplomácia?

— Az ENSZ-diplomáciáról már szóltam. Ma a hagyományos diplomata általában lényegesen korlátozottabb szerepet játszanak a nemzetközi kapcsolatban, mint korábban. A nemzetközi kapcsolatok köre számottevően kiszélesedett. A nemzetközi szervezetekben és a bilaterális kapcsolatokban keresztül is az államok ma több csoportban kötődnek egymáshoz. A diplomácia ma nagymértékben arra az alapvető feladatra koncentráldódik, hogy az államok közötti békes együttműködést elősegítse, és az összes többi „funkcionális” kapcsolat fenntartását és erősítését lehetővé tegye. A diplomaták ilyen értelemben, megítélésem szerint, lényegesen szerepet játszanak továbbra is. A diplomaták soha sem voltak független hazájuk politikájától, és ma még kevésbé azok. Követniük kell országuk politikájának minden rezzenését. Ennek külső szócsovéként, képviselőiként is dolgozniuk kell.

— Hozzá kell tennem, hogy a kapcsolatokban végbemenő változások a diplomaták arculatát is módosították. Oriási jelentőségűvé válik az általános diplomácia mellett esetleg szemben a szakdiplomácia. A diplomatákról régebben azt szokták mondani, hogy elég a nyelvtudás és jó modor. Ma viszont nagyon fontos vált, hogy milyen az adott szakterületen a diplomata felkészültsége.

— Abban a szerencés helyzetben volt, hogy személyesen is ismerhette az Egyesült Nemzetek Szervezetének néhány főtitkárát. Milyen benyomásokat szerzett róluk?

— Mindegyik ENSZ-főtitkárnak megvoltak az erenei és a hibái. Először közelről U Thantot ismertem meg. Rendkívül mély érzés, milyen gondolkodó ember volt, aki a világban, mint államférfi, hivatásának tekintette az emberek felemelkedéséért, elfogadható életfeltételeinek megteremtéséért folytatott küzdelmet.

— Waldheim egészen más típusú ember volt. A hagyományos diplomatáskola neveltje. Nagy világmegváltó elképzelései nem voltak. Arra törekedett, hogy együtt tartsa és olyan szintű együttműködésre állítsa be a világszervezetet, amelyet a két globális hatalom és a többi vezető hatalom elfogadnak.

A jelenlegi főtitkárnak, Pérez de Cuellar, aki kifutó nemzetközi jogász is, nagyon reális látja a világot és az Egyesült Nemzetek Szervezetét. Pérez de Cuellar tevékenységét két területen tartom nagyon érdekesnek. Az egyik: felismerte, hogy az ENSZ-ben rejlő lehetőségeket a világnak jobban ki kell tudni használni, mert a lehetőségek nagyobbak, mint ahogyan az adott pillanatban látszanak. A másik: nagyon határozottan és radikálisan igyekszik az ENSZ tevékenységét racionalizálni. Úgy tűnik, hogy ez a főtitkárnak az előzőekkel szemben, nemcsak kifutó államférfi, hanem jó nemzetközi menedzser is.

— Hogyan fogadta az Elnöki Tanács magas kitüntetését?

— Nagyon nagy megtiszteltetés volt számomra. Úgy éreztem, hogy nemcsak nekem szól, hanem annak a munkának, amit a Magyar ENSZ Társaság Magyarországon a közvélemény körében és nemzetközi méretekben is végez.

— Gratulálunk a kitüntetéséhez!

Halay Edit

A magyar mezőgazdasági programokról és a Világbankról beszélt az Agrárklubban, február 13-án dr. Wayne R. Ringlien, a bank egy agrár-közgazdász-szakértője. Az előadás érdekesebb részleteiből, és a feltejt kérdésekre adott válaszokból válogatunk az alábbiakban:

— Milyen a Világbank felépítése?

— A bank tulajdonképpen egy bankcsoport, amely három nagy intézményt foglal magában. Az első, amelyik tevékenységünk kőharmadát teszi ki, a különböző fejlesztési programok beindításával és finanszírozásával foglalkozik, megteremti ezek anyagi fedezetét. A második a Nemzetközi Fejlesztési Társulás (IDA), ez olyan fejlődő országoknak ad úgynevezett puha kölcsönöket, amelyekben az egy főre jutó nemzetközi jövedelem kevesebb, mint 280 dollár. Az ilyen módon hitelezett összegeket az IDA különböző kormányoktól, állami szervezetektől kapja. A kölcsönök általában 30–40 éves lejáratúak és a 2 százalékos kamat egyfajta segélyjellegűt ad nekik. A legnagyobb hitefelvélők ebben a típusban: India, Banglades, Pakisztán és Kína. A harmadik intézmény a csoporton belül a Nemzetközi Pénzügyi Társulás (IFC), amely a magán-szektor beruházásait támogatja. Összességében azt lehet elmondani, hogy a Világbank ellentétben az IMF-fel a kínálat oldaláról igyekszik szabályozni a gazdaságot, beruházások révén kíván olyan feltételeket teremteni, hogy a termelők abban legyenek érdekelték, hogy többet és főleg hatékonyabban termeljenek.

— Mi a különbség a Világbank és egy átlagos kereskedelmi bank között?

— A Világbank egyfajta utolsó lehetőségként funkcionál, ez azt jelenti, hogy amíg a kereskedelmi bankok tudnak valamilyen beruházást finanszírozni, illetve az adott ország el tudja ezt fogadni, addig mi nem jövünk számításba. Másrészt a pénzügyi felépítésünk is különbözik. Mi kedvezőbb helyzetben vagyunk azáltal, hogy mozgósítható, magas alapítókén (ma 15–20 milliárd dollár között) birtokában áthidalhatjuk a nemzetközi pénzpiacokon számlunkra hátrányos időszakokat. Másrészt, ami nálunk nem igazi banki funkció, hogy a fejlesztési programok beruuházásait a megtervezésükötől a végleges átadásukig állandóan figyelemmel kísérjük. A harmadik különbség, hogy míg egy kereskedelmi bank a kölcsönt előre egy összegben nyújtja, addig mi a program lebonyolítása során fizetjük ki a felmerülő költségeket.

— Hogyan lehetne felvázolni egy fejlesztési program menetét?

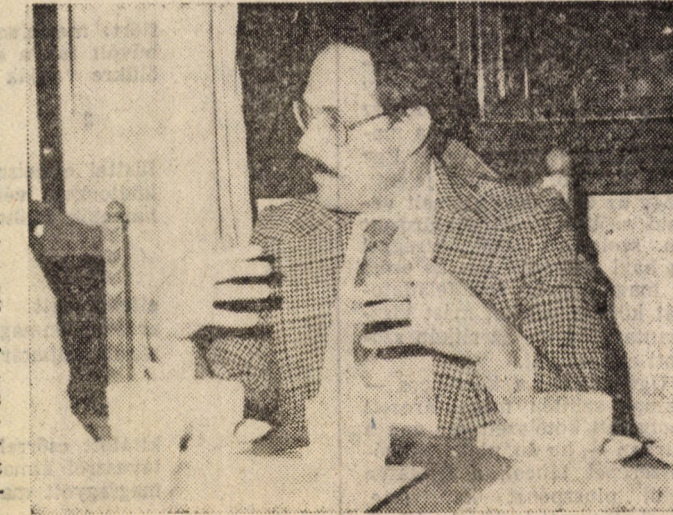
— Tulajdonképpen ennek a folyamatnak a leírása jellemző leginkább tevékenységünkre. Konkret példaként nézzük a Magyarországon beindított integrált állattenyésztési és feldolgozási programot, amivel én is foglalkozom. Az ötletet elének körülbelül két évvel ezelőtt terjesztettük. Akkor az elképzelés még nem volt teljesen kialakulva, a magyar kormány fő célja az állattenyésztés és húsfeldolgozás korszerűsítése, és ezen keresztül a konvertibilis export növelése volt. Amint a konkrét célkitűzések megfogalmazódtak, az adott kormány szakértőket nevez ki, hogy a prog-

Beszélgetés a Világbankról

beruházási ciklus alatt meghatározott időszakonként ellenőrzik a program menetét. Ha minden elkészült, akkor egy független vizsgálóbizottságot küldünk ki, amely az ügyvezetésnek nyújtja bejelentését, amelyben értékeli a munkát, levonja a megfontolandó tanulságokat.

— Vannak-e a Világbank gyakorlatában sikertelen programok és ezek hogyan befolyásolják a részt vevő irányítók presztízsét, megbecsülését?

— Természetesen vannak. Létezik egy ráta is, ami a sikertelen programok arányát mutatja. Ez jelenleg 20% körül van. Bár egy új ösztönzési rendszer kezd kialakulni, de egy kudarc nem feltétlenül befolyásolja a szakértők jóvedelmét, ugyanis ez rajtuk kívülálló okok miatt is bekövetkezhetet, például az illető kormány hibájából, előre nem látható piaci okokból, vagy

Dr. Wayne R. Ringlien az agrárklub vendége

olyan szélsőséges események miatt, mint a háború. Általában, ha egy program kudarcot vall, ezt egy alapos vizsgálat követi a bank és az adott kormány részvételével.

— Sokat hallani a társfinanszírozási tevékenységéről is. Voltaképpen mit is fedez a kifejezés?

— Én magam valószínűnek tartom, hogy a Világbank komparatív előnye a társfinanszírozásban rejlik. Két alapvető típusát különböztethetjük meg. Az első, ha egy fejlesztési program keretében a kereskedelmi bankok meghatározák, hogy a beruházáshoz szükséges berendezések mely részét finanszírozzák és a maradék pénzügyi fedezetet teremtjük mi meg. Ez az úgynevezett párhuzamos társfinanszírozás. A másik eset, ha a különböző intézmények — így mi is — összeadják az általuk adandó hiteleket, és a kölcsönfelvétel ország önállóan finanszírozza a programot a kapott összegből. Ez a közös társfinanszírozás.

— Mit lát ön problémakusan a magyar mezőgazdaságban?

— Azt hiszem, az önök mezőgazdaságában a gond nyilvánvalóan nem pusztán technikai jellegű, sőt nem is csupán Magyarországra érvényes nehézségekkel kell szembenézniük. Az a véleményem, hogy a visszahúzó erő a viszonylag magas egységnyi termelési költség, de jelentős a „hatékonysági rés” negatív hatása is. Problémaként jelentkezik továbbá, hogy a mezőgazdasági üzemek vezetői nem kapnak mindig következetes visszajelzéseket a gazdaságpolitikától. Tudomásom szerint a kormány mostani gazdasági célkitűzéseit pontosan ezt a gondot kívánják megoldani az árak

liberalizálásával, a támogatások és adók rendszerének megváltoztatásával. Itt említeném meg, hogy hátráltató még az agrárszektorral érintő adórendszer időnkénti következtelensége is. Az export területén nehézséget jelent, hogy Magyarországnak nincs hatékony marketing-szervezete, kereskedelmi hálózata áruinak terítésére. Úgy gondolom, hogy csakis ezeket kiküszöbölve lehet a hatékonyságot a kívánalmaknak megfelelően növelni.

— Általában hogyan lehet valakiből szakértő a Világbanknál?

— Nos, kétféleképpen lehet bekerülni. Egyrészt már valahol komoly tapasztalatot szerzett, másrészt egyetemről frissen kikerült szakemberek képesek az utánpótlást. Hadd hozzam fel az én esetemet példaként az első variációra. Egy dél-minnesotai

farmról származom

és az egyetem elvégzése után, mint agrárközgazdász egy ugyanazon állambeli tejfeldolgozó üzemben dolgoztam. Később kandidátusi fokozatot szereztem, majd egy latin-amerikai regionális fejlesztési intézetben működtem, és 35 évesen kerültem a bankhoz.

Másrészt viszont van egy programunk egyetemet végzett tehetséges fiatalok számára, akiknek azért van egy-két éves tapasztalatuk, de 30 évvel fiatalabbak, és rendelkeznek legalább egy doktori fokozattal. Ők a jövő emberei, és fokozatosan illesztjük be őket a bank szervezetébe. Természetesen nincsenek semmiféle nemzeti kvótáink a szakértők alkalmazására, és nem egy magyar is dolgozik a Világbanknál.

Nagy Gábor

Táncos

A tavaly őszi Kulturális Fórum idején a forgalmas újságstandokon megjelent néhány nyugati napilap. A Frankfurter Allgemeine, a Neue Zürcher Zeitung, a Financial Times, az International Herald Tribune, a Presse példányai 40-50 forintba kerülnek.

Az osztrák PRESSE JANUÁR 31-i számában A XXI. SZÁZAD MENEDZSEREI címmel közöl érdekes írást EGON P. S. ZEHNDER vállalati tanácsadó tollából: Mindig is a nagy jelentőségű személyiségek voltak azok, akik ősztönző tehetségükkel, civilkürázsijukkal, eredetiségükkel, szorgalmukkal képesek voltak munkatársaik erejét egy-egy cél érdekében összefogni. A jövő évszázad csúcsembereivel szembeni követelmények minden bizonnyal sokkal gazdagabbak, mint azok, amiket a mostani posztonlévőkkel szemben támasztunk. Politikai elkötelezettség, a politikai folyamatok iránti szenszibilitás, környezettudat — ezek az új, az eddigiektől teljesen különböző módon felmerülő új szempontok. Ezzel eltérő kerülnek a társadalom minden élet- és munkaterületét átfogó ismeretek, tehát az

Élethossziglani tanulás szándéka és képessége.

A cikk néhány tézisbe foglalja a jövő menedzsereire vonatkozó legfontosabb elemeket: 1. A marketing új dimenziói. A jövőben minden vezetők köze lesz valamilyen formában a marketinghez. Nemcsak termékei használati értékével, hanem termékeinek, vagy szolgáltatásainak image-vel is foglalkoznia kell. Mind nagyobb súllyal esik majd latba minden anyagi tevékenységnek az ökológiai felelősséggel való kapcsolata. Aki egy vállalatért felelős, tudatában kell legyen annak, hogy sikerreceptjét annak jövőbeli következményei alapján is megítéli. 2. Szembefutó trendek: A gazdaság nemzetközivé válása és a fogyasztási igények világméretű sztenderdizálása a menedzsmentet többszöröseire növelte és annak nagysága átlépi már az ország- és kontinenshatárokat. Ez a folyamat folytatódik ugyan, de mutatkoznak már ellenkező jelek is. A tegnapi lokális orientált gazdasága a holnapután jövőjének eleme. A regionalizmus, a saját hagyományok, valamint az internacionalizált néveltség elleni megfontolások itt is ott is egyre inkább kifejezésre jutnak. 3. Távolbalátó optika: Minden gazdasági tevékenységnek vannak szociális és politikai következményei. Az új piacok egyre inkább a harmadik világba költöznek. Ott a feszültségek, a szabályozatlanságok, az ellenhatások és a hirtelen környezeti változások még gyakoribbak, mint Európában. Az eljárásokat és a termékeket ennek következtében ezen országok politikai és gazdasági adottságaihoz kell igazítani. Hibás teljesítmény és a naív optimizmus ezen a területen negatívan befolyásolhatja a harmadik világ fejlődését, és ezzel zavarja a világgazdaság labilis egyensúlyát. — s ennek fatális következményei lesznek az ipari országok vállalatára vonatkozóan is. Ebből a szempontból a jövő főnökeivel szemben elengedhetetlen követelmény a politikai és a gazdasági fejlődés iránti felelősség. Ez a saját vállalatuk szempontjából is nagyon fontos. 4. Metodika és intézmény: A technológiai haladás a jövő csúcsembereinek munkamódszerét és stílusát is befolyásolja. Ebben az a veszély rejlik, hogy a metodikai rendszeresség és a kemény adatok lehetővé teszik túlbecsülést a vállalati intézménnyel szemben... Egy multinacionális konzern főnöke a jövő felsővezetésének problematikáját úgy foglalta össze, hogy újra magunkévá kell tennünk a reneszánsz világképét, amely szerint minden mindennel összefügg. Ha igazat adunk e kétségkívül helyes gondolatoknak, a jövő század csúcsembereit olyanoknak tekintjük, akik a technológiai, a társadalmi, a politikai és az ökológiai fejlődés törvényszerűségeinek és folyamatainak a mainál jobban tudatában vannak... A jelenkori tudomány, kultúrával és filozófiával való összetűzés nem lehet hobbi többé, hanem eszközül kell szolgálnia ahhoz, hogy az információ özönéből az emberi élet és az emberi tevékenység személyesen megalkotott öszképét megformáljuk.

Nálunk telekocsinak nevezik azt a szolgáltatást, amely Nyugat-Európában az emelkedő közlekedési árak kritikájaként az ottani alternatív társadalom egyik népszerű eleme. A SPIEGEL magazin 1986. JANUÁR 20-i száma EUROSTOP BENZINKÖLTSEG-RÉSZESEDESSÉ címmel írásában a legújabb fejleményekről számol be: „Az üzletág változatos története a húszas évekig nyúlik vissza, amikor is Berlinben először hirdettek ilyen utazási lehetőséget. A szűkös ötvenes években már 300 iroda működött, aztán az iparág az egyetemi hirdetőtáblákra vándorolt. Legújában nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező

európai formátumú szolgáltatássá vált:

az elmúlt év novemberében Franciaország, Spanyolország, Hollandia, Svájc, Belgium és az NSZK 77 közvetítőirodája megalapította az európai telekocsi-központok csúcserővét a Föderation Eurostop Internationale-t. A motto: Környezetvédelem, takarékoság, utazz velem, hadd utazzak veled. Minden három utas közül kettő nő, akik időközben 12, csak női sofőrök vezette kocsikat közvetítő iroda közül választhatnak — ez új kínálat olyan ügyfeleknek, akiknek elégük van már abból, hogy utazás közben a térdüket fogdossák. Nyugdíjasok is fordulnak az utastársakhoz: Hamburgban minden tízedik utas 65 évesnél idősebb. Szociális helyzetüket tekintve az ügyfelek és a felkínálók egyaránt vegyesek. Már régóta nemcsak az egyetemisták jönnek kacska-Citroenjeikkel. Üzletemberek szolgálati Mercedeszel is keresnek stopposokat a hosszú utakra, akiknek benzinhozzájárulásai a cégtől kapott kilométer-pénzhez adódnak mellékesként. A cégek csomagküldésre is igénybeveszik a telekocsi-szolgáltatást: harmadannyiba kerül, mint a posta. Az utasok a távtól függően 3-25 márkát fizetnek a közvetítésért az irodának. A sofőr ebből kilométerenként 5-6 pfennigert kap. Több utas esetén természetesen fejenként kevesebbet kell fizetni. Az utasoknak mindenképpen megéri a dolog. A legmagasabb ár is csak a vonatjegy felét teszi ki. Egy út Lisszabonba 145 márka, a Hamburg-Berlin táv 25 márka, és 500 márkáért egészen Johannesburgig lehet utazni. A cikk szerint meggazdagodni nem lehet a közvetítéssel, de az egyetemista életmódnak megfelelően ki lehet jönni a haszonból.

A NEUE ZÜRCHER ZEITUNG 1986. FEBRUÁR 23-i számának 3. oldalán olvasható a MAGYAR VÁLASZ A PRAV-DÁRA című cikk. A rövid írás

Egy KB-titkár magyarázatai

alcímmel Szűrés Máttyás egy rádióadásban elhangzott válaszáiról ad hírt: „... Szűrés mindenekelőtt úgy vélte, hogy a cikk pozitív, ami országának a Nyugathoz fűződő gazdasági kapcsolatait és a vegyes vállalkozásokat illeti, s ezek nem érintették a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolatokat. Szűrés szerint nem áll fenn az a veszély, hogy Magyarország gazdasági függésbe kerül nyugati cégektől, mert Budapestten tudják már, hogyan alakítsák ezeket a kapcsolatokat... Egy további hallgatói kérdésre adott válaszában a KB-titkár világosan értésre adta, hogy Magyarország és Románia viszonya jelenleg nem kielégítő; ezért a tényért Bukarestet tette felelőssé...”

M. G.

Elménybeszámoló Patrick Süskind: Der Kontrabass c. darabjának az MKKE Nyelvi Intézetében február 13-án megtartott előadásáról.

Miért iszik az Állami Filharmonikusok fiatal nagybőgőse? Miért elégedetlen, noha az ország vezető zenekarában játszat, tehát sinen van. Miért ébred reggelente csurogva, kimerülten álomból? Miért tagadja meg tőle Ámor immár két éve isteni adományát? Mitől ideges? Egyáltalán elgondolkodott-e már valaki azon, hogy miért olyan gonderheltek a nagybőgősök?

Patrick Süskind megtette ezt és megtalálta a nagyon is „kézenfekvő” választ ezekre a kérdésekre. Az ok: A Nagybőgő, így megszemélyesítve, nagybőgővel írva. A Nagybőgő, ez a mind fizikailag, mind zeneileg egész embert kívánó, minden energiát felőrölő s

A Nagybőgő

ugyanakkor mindig a hátsó sorokba kényszerített „zajdoboz”, aminek hangjától megborzongunk, félünk, megfagy körülöttünk a levegő, ami tehát elidegenít. Elidegenít, hiszen a lakás tökéletes hangszigetelése ellenére még a mezzoforté sem bírja elviselni a különben rendes szomszédaszony, elidegenít, hiszen a hidegtől menekülünk, hiszen a borzongató hidegséggel nem-hogy igaz híveket nem lehet szerezni, nemhogy szerelmet (jelen esetben az imádott szopránénekesnő szerelmét) nem lehet felbreszténi, de még egy igazi, nagy zeneszerző sem lehet megnyerni. Nagybőgős nélkül nincs zenekar, mégis a nagybőgős soha nem

tud kitűnni, hacsak nem kezd el hirtelen abnormálisan viselkedni.

Elgondolkodtató, hogy ez a megállapítás vajon csak a nagybőgősökre vonatkozik-e? Hiszen mindennapi életünkben is egyre gyakrabban találkozhatunk olyan, önmagukat megvalósítani akaró, kinyújtott kezükbe őszinte kinyújtott kezét váró emberekkel, akik hirtelen számukra érthetetlen és leküzdhetetlen gát előtt találják magukat, mert nem engedik játszani őket. Ebben a helyzetben pedig az abnormális viselkedés, legyen bár pillanatnyilag mérgős katartikus, nem jelenthet végleges megoldást.

Mindezeket az érzéseket egy egyszereplős kamaradarab mértéktartóan modern, mégis izzó hangulatú rendezése (Berend Schabus) és „nagybőgőse” ébresztette bennem. Nagybőgősnek neveztem, mert azt hiszem, ezzel ismerem el legjobban Johannes Pump végig lendületes, elgondolkodtató humorú, meggyőző játékát. Alakítása olyannyira meggyőző volt, hogy egyáltalán nem lepődtem volna meg, ha leül a hangszeréhez és játszani kezd.

S még egy valamiről nem szabad megfeledkezni, nevezetesen arról, hogy ebben az élményben nem valamelyik vezető színházunk előadásán volt részem, hanem a Craz Studio Színház és az Osztrák Kulturális Intézet közös munkájában egy kisebb közösség számára rendezett vendégjáték során.

Pintér Márta

A balett-táncos a bányász után

Beszélgetés Szakály Györggyel

III. RÉSZ

— Nem akartál a magánélettel kapcsolatos kérdésekre válaszolni.

— Azért, mert az a véleményem, hogy aki kíváncsi rám, az jöjjön el a színházba.

— Nem hiszed, hogy a magánélet befolyásolja a művészi munkát?

— De igen, éppen ezért mondom. A színpadon minden kiderül. Egyébként semmi látványos nincs a magánéletemben, ezért sem tartom fontosnak, hogy ezzel foglalkozzunk. Az tölti ki a napjaimat, amiről beszélünk, a színház.

— Nem szereted azt sem, ha a pénzről kérdezik. Miért?

— Azért, mert lassan mindenkinek az az első kérdése, hogy hol mit kapok, mit megnyírt vállalom. Nyugaton soha senki nem kérdezi, még a szakmabeliek sem.

— Mégis érdekelt a véleményed, annál is inkább, mert leendő közigazdászok olvassák. Ma mindenkit foglalkoztat, hogy kinek mennyit ér a munkája.

— Nem szeretek panaszkodni — kezd ironikusan —, mégis sokszor panaszkodom.

Azt hiszem, azt mindenki tudja, vagy tapasztalja, hogy a tanult szakmájában az ember főállásból nem tud megélni. En végképp nem, mert — azt talán nem mindenki tudja, de — a balett-táncos fizetése semmivel sem jobb, mint más hasonló korú diplomás. És ez az igénybevétele, életritmus sokkal több pénzt emészt fel, mint azé, aki 8 órát dolgozik és utána hazamegy. Energiafelhasználásban a balett-táncos a bányász után következik rögtön a sor elején. A gyakorlóruhákról, sminkről nem is beszélve. Se ellátmányunk, se kálóriapénzünk, mint pl. a sportolóknak — pedig régen volt. Ha még azt is hozzáteszem, hogy az autó munkaeszköz és mindegyik már nem futja a fizetésből, akkor máris úgy tűnik, hogy megint panaszkodom. Pedig ez a helyzet. — Miután a családom sem tud támogatni, és el kell tartanom magam, vannak felkérések, amiket elvállalok azért, mert jól fizetnek. Ugyanolyan ez, mint más szakmában. Megkapom a havi fizetésem és másodállást vállalom a megélhetésért.

— Ezzel kapcsolatban érdemes lenne arról is beszélni, hogy milyen a presztízse nálunk a balettnak.

— A legtöbb ember például nem tudja, hogy mit jelent: magántáncos. Sokszor mondták: „könnyű neked, már magántáncos vagy”. Akkor még be próbálni és akkor vállalás szerepet, ha akarod. De a magántáncos egészen más. Egy cím, pozíció, ami azt jelenti, hogy az Operaház kiemelt vezető szólistája. Meghatározott ún. szolgálati kötelezettséggel és havi fizetéssel jár. És ezért a magántáncos szólistafeladatokat köteles ellátni, mást viszont elutasíthat, de az ritkán szokott előfordulni.

Ugyanakkor a kartáncos — akinek szintén meghatározott szolgálati kötelezettsége van a karban —, ha ún. plakátos szólistaszeretettel táncol, a fizetésén felül pluszpénzt kap érte, meghatározott tarifa szerint. A

magántáncos cím tehát nem annyira kiemelt előnyökkel jár, hanem főként kiemelt kötelezettséget és felelősséget.

Egyébként is, a balett már régen elvesztette a nimbuszát. Az 50-es, 60-as években ez óriási volt, ekkor virágzott az orosz iskola. Volt olyan hétvége, hogy ötször ment a Diótörő. Olyan kiállításban — látványos díszletekkel, jelmezekkel —, amiről ma nem is álmodunk.

A Balettintézetbe 3-4000-en jelentkeztek. Amikor én felvételiztem is így volt még. Ma örülnek, ha ötszáz jelentkező van. Menet közben a hajdani előnyök egyre kisebbre zsugorodtak, de a munka, a lemondás maradt. Hasonló a helyzet, mint az élsporttal. És még egy utolsó megjegyzésem a presztízshöz: a Kulturális Fórum gálaestjén minden művészeti ág képviselve volt, kivéve a balettet.

— Kicsit keserű vagy, patognak a mondataid.

— Ezt választottam, más nem is tudnék lenni, legfeljebb színész, de az sem jobb. Eppen ezért bánt, hogy itt tartunk.

— Térjünk vissza a szerepeidhez. Nem beszélünk még a hagyományos, a klasszikus balettekről. A bevezetőben említetted, hogy még ma is ezt tekintik az emberek többsége a balettnak. Talán éppen ezzel van kapcsolatban a presztízsi hiánya is, hiszen régmúlt idők művészeti ágának tartják.

— Ezt így is lehet fogalmazni és lehet, hogy igaz is. Lehet, hogy a romantikus nagybaletteknek nincs semmi különös társadalmi mondanivalójuk, mégis az a véleményem, hogy meg kell őrizni és meg kell nézni ezeket is. Ugyanúgy hozzátartoznak az egyetemes emberi kultúrához, mint pl. a képtárakban a régi képek vagy szobrok. Az mindenkinek

természetes, hogy megnézi, miért ne lenne ez is az. Az Operaház szerintem elsősorban azért van, hogy ezeket a régi értékeket megtartsa. Meg kell nézni, hogy tudjuk, milyen is volt.

— Nem férfiatlan ezeket a szerepeket játszani?

— Hogy lenne az? — kérdezi felcsillanó szemmel.

Te nem is tudod mennyi ilyen fiú van, én is ismerem, csak nem merik kimutatni. Ma nem divat a romantika, az érzelmek. Inkább utkoljuk, mást játszunk, minthogy kimutassuk. Például nem illik moziban sírni, pedig sokszor kellene és jó lenne. Az ember egy meghatározott adag érzelmmel született és az a jó, ha azt ki tudja élni magából. Én hálás vagyok a sorsnak, hogy táncos vagyok, mert azokat az érzelmeket, amik belőm rekednek, gátlástalanul ki tudom adni. Általában nincsenek kiéltetlen érzelmeim és konfliktusaim, mire este hazaérek.

— Es a finomkodó mozdulatok?

— Akkor ilyenek voltak a viselkedési, érintkezési szabályok. Más mozgáskultúra, más társadalmi környezet, így élték. Ezt meg kell tanulni, és nem is könnyű.

— Mennyiben tartod magad lírai alkotónak?

— Sok erőteljes, drámai figurát táncolok, de ha lírai szerepet kapok, az is én vagyok. Kérem kedvenc romantikus szerepem van: a Giselle Albert hercege és a Hattyúk tava hercege. A herceg álmodozó, elvonult fiú, képzelődő, észre sem veszi a környezetét. A születésnapján szerelmes lesz egy idealizált alakba. Ez elképzelhető, sokan fantáziálnak fiatal korukban. A többi — a hattyúk, a gonosz varázsló — már mese.

— Albertet még ennél is job-

ban hús-vér figurának tekintem. Elcsábít egy egyszerű lányt és ezzel társadalmi rangjához méltatlan botrányba keveredik. Esendő ember, aki — miután a lány belehal a bálnába — elmegy a sírházhoz és ott a lelkiismeretfurdalástól, meg a későn ráébredt szerelemtől látomásai vannak. Ez még jobban elképzelhető. Egy sztori, van vonulata, eleje, vége, csak le kell fejteni róla a romantikára jellemző túlzásokat.

— Egy szerep betanulásakor mennyire foglalkoztok szerepértelmezéssel?

— Ha ősbemutatóra készülünk, akkor a koreográfustól függ, hogy mennyit beszél a szerep ilyen vonatkozásairól. Pl. amikor a holland estre készültünk az Emlékmű egy halott fiúért c. darabbal kapcsolatban Dantzig rengeteget mesélt a barátságáról, aki erre a koreográfiára ihlette. De ez nem mindig van így. Különösen nem az új betanulásoknál.

— Azt hiszem, jó is az, ha az ember többé-kevésbé maga alakítja ki az elképzelését a szerepről. Új beállással megvan rá a lehetőség, hiszen mire sorra kerülök, többször látom a darabot, és végig gondolom, hogy én hogy csinálnám. Ettől lesz más és ettől gazdagodik is egy-egy szerep.

— Segíti ebben a táncost az intelligenciája? Legutóbb az intelligenciát te is említetted, igaz, hogy koreográfussal — Seregi Lászlóval — kapcsolatban. Márcs László, a Táncművészet c. lap főszerkesztője a szeptemberi számban a Béjárt-könyv kritikája kapcsán azt írta, hogy „a tampa elégedettségben éldegélő táncosok — csiszolgassák bár a klasszikus balett kánonját, vagy néptáncaink formavilágát, de sajnos majdnem mindig műveltség, szellemi erőfeszítés nélkül.” Mi erről a véleményed?

— A táncosnál nem feltétlenül érződik az intelligencia hiánya. Azt hiszem és tapasztalom, hogy az első a beleérző-képesség, ami, gondolom, született hajlam, ha lehet is fejleszteni. Bele kell tudni képzelni magad a helyzetbe, ennyi az egész — mondja ironikusan.

— Kell a táncosnak a nyelvtudás?

— Nemzetközi szinten igen. Szerencsém van, mert oroszul tudok, amit a tánc világában mindenütt beszélni. Ausztráliában is találkoztam táncossal, aki tudott oroszul. Ezenkívül magánúton tanultam angolul is. Úgy gondolom, jól megértetem magam.

— Jelenleg mit szeretsz, mire vágyasz a legjobban?

— Egy videóra, egy zenetörzstörőre, magy felújított fürdőszobára — kajánul válszol és szeretne kizökkenteni a kérdező-felelek jatekból.

— Kedvenc darabjaid?

— Bejárt Boleroja, a Bakhti és a Hattyú.

— Példakép?

— Hogy lehet ilyet kérdezni? — csattan fel. — Példakép azt jelenti, hogy olyan akarok lenni mint ő. Sok kedvenc táncosom van de hasonlítani nem akarok. Valami más szeretnék lenni, valami egyéni, valami olyasmi, amit úgy hívnak, Szakály György.

Pavkovic Mária

Zsubori Ervin

Öt téli haiku

1

leteríti az
éj vastag csöndből kártolt
gyapjúszyonyegét

2

flört: meztelenre
búvólt fák a szélkirályt
ölükre vonják

3

füsttel elmesztett
ködtörkők: véreznék a
háztetők fölött

4

elfehéredett
arcával önmagába
zárult láthatár

5

kitartott csőrrel
tavaszról álmodik egy
megfagyott madár

USA — egy lépéssel közelebb egymáshoz?!

Amerikai est a Rádayban

Január elejétől nem mindennapi lakói vannak a jó öreg (?) Kinizsi-kolozsnak: az óceán túlsó partjáról érkeztek. Nos, kik ők, honnan, miért jöttek el ilyen messzire?

A Dartmouth College Honnover (New-Hampshire) hallgatói, akik egyetemünk igen eredményes diplomáciai tevékenységének köszönhetően több mint két hónapot töltenek nálunk.

Ez idő alatt — bevallásuk szerint — igyekeznek minél többet megtudni országunkról, gazdaságunkról, kultúránkról, történelmünkről, s bármi furcsa is — nyelvünkről. (Heti egyszer magyarázójuk is van.)

Ittlétük alatt — kihasználva a kapcsolatteremtési és nyelvtanulási lehetőséget — igyekezünk megmutatni minél többet kis hazánkból, kiállításra, városnézésre, téli táborba hívtuk őket, s nem hiába.

A múlt héten plakát hirdette a Rádayban „Amerikai est” lesz, s aki eljött, nem is csalódott. Igazi, kötetlen, amcsikkal találkozhatott, akik szabadon, mindenféle gátlást levetkőzve énekeltek Bob Dylan nótaát, vallottak önmagukról, országukról, az itt szerzett tapasztalataikról, véleményeikről. Sok igazi diák tudós is van közöttük, kik szenvedélyesen beszéltek kutatásaikról, a harmadik piaci érvényesüléstől kezdve a nukleáris leszerelésig. S mi,

magyarok, mindenféle nyelvi korlátot leküzdve kérdeztünk. Bátran tehetjük, hisz őszinte válaszokat kaptunk. Sokszor ők egymással is vitáztak — hogy nagy ország, eltérőek a viszonyok. Megtudhattuk, hogy a fiatal diplomások élete náluk sem rózsás, hogy a regionális újságokban kevés a külpolitika, s hogy a nyári munka ott sem haszontalan, már ami a pénzen kívüli tapasztalatszerzést illeti.

A USA-ban élő átlagember számára az „EAST BLOCK” homogen egészét jelent, népek, országok, határok nélkül. Nos, ezek a derék amerikaiak kíváncsiak voltak, milyen is valójában ez a régió, s arra szántak két hónapot, hogy világosabban lássanak. S ők állítják, ha nem is mindent, de egy darabkát már jobban ismernek a világnak e feltekéből. (Romániában, Lengyelországban is jártak.) Nem kis büszkeséggel hallgattuk a magyar viszonyokról tett elismerő megjegyzéseiket, de egyben kritikusak és kemények is voltak. S a kívülálló tanácsát nem szívesen meghallgatni, sőt elfogadni, különösen, ha az jó szándékú és segítőkész.

D. Kovács Gábor

„Csúcstalálkozó”

Amerikai diákok — vita közben

Azért megszólalt a gitár is...

Kereskedelmi kari tanács

A kutatásról

A kari kutatások öt évéről szóló rövid írásos áttekintés megállapította, hogy jelentősen visszaesett a külső megbízásból származó kutatások száma. Ennek nem elsősorban a gazdálkodó szervezetek romló anyagi lehetősége az oka, hanem a rossz érdekeltégi rendszer. Kifizetődőbb „magánutasként” vagy más szervezettel munkát vállalni. Ez jelentős tudományos és gazdasági erőforrásvesztés. Az egyetemi kutatások fő ösztönzője így a tudományos fokozatok megszerzése és a tananyag fejlesztése. Azonban ezek anyagi elismerése is elégtelen. Még rosszabb a helyzet a nemzetközi együttműködést kívánó kutatások terén. Bajnógel József dékánhelyettes szóbeli kiegészítésében elmondta, hogy egyetemünkön egyáltalán nincs tanszéki, kari, egyetemi kutatási koncepció — ezt a tanács túlzásnak találta — mert nincsen egyetemünkön kutatási alap. Javasolta ennek át gondolását és különösen a tananyagfejlesztést ösztönző alap létrehozását.

A beszámolót élénk vita követte. Bokor Katalin (Gazdaságtudományi Intézet) javasolta, hogy a tanszék legalább egy ilyen ötvenes beszámoló kapcsán (elemezzen) értesülhessenek egymás kutatási témáiról, eredményeiről. Selmei Lajos, Kollarik Amália dékán, Tóth Tamás, Molnár László (piackutatás) kiegészítette a jelentést azzal, hogy az Economix egyetemi kiadványokban végzett munka — bár konkrét tartalomról keveset tud a közvele-

mény — nem csupán az oktatók egyetemen tartását, munkájuk minimális egzisztenciális feltételeinek megteremtését szolgálja, hanem az oktatás-ban is hasznosabb, az interdiszciplináris együttműködést megvalósító hasznos gyakorlati szakmai munka. Érdekeltségi rendszere (csakúgy, mint az egyetemi gmk-ké) sokkal jobb, mint a többi külső munkaké.

Selmei Lajos borulatóan úgy fogalmazott: ma a „konceptió” az, hogy azt kell kutatni, ami pénzt hoz. Ennek az a veszélye, hogy nem minden „pénzes” téma viszi egyformán előre az egyetemi kutatást, oktatást, s ez bizonyos külső kiszolgáltatók ság veszélyét is magában rejtli. Ezért ő is javasolta, csakúgy, mint Tóth Tamás, Molnár László és Sándor Imre (belker.), hogy az egyetemen kutatási alapot kell létrehozni, elsősorban a tananyagfejlesztés finanszírozására, többek között az Economix befizetéseiből képzett alapítvány útján. Emellett szükséges a finanszírozási források szervezett közös felkutatása, a tudományos menedzselés, vállalkozás, hiszen mindez az egyetemi önállóság része. Mindehhez a személyi feltételek, az apparátus kialakítása is fontos.

A tanács állásfoglalásának lényege az volt, hogy az öt éves kutatási tervre egy év múlva — a reform kidolgozottabb szakaszában — visszatér, valamint sürgeti az önálló egyetemi tudomány-szervezés és kutatási pénz-alap megteremtését.

Végül a tanács kinevezésekre tett javaslatot. Egyhangúlag támogatja a külföldön edzősködő Zsadányi István helyett Tóth Andorné jelölését a testnevelés tanszék vezetésére, illetve Huszár Ernő (külker.) és Magyar Miklós (Nyelvi Intézet) egyetemi tanári előléptetését. Egy tagja kivételével támogatta Fáyiné Péter Emese (külker.) és néhány tagja kivételével Eördögh Miklós (Nyelvi Intézet) docensi előléptetését.

B.

„Perújrafelvétel”

Az egykönnyes emberekről

KEDVES KOLLEGINA!

Olvasom a Közgazdasásban huszonöt év előtt írt leveleimet, és átélem mindazok érzéseit, akik elé leteszik saját huszonöt (tizenöt, tíz, öt) év előtti írásait. Szívből utálok, aki már ma képes leköpni tegnapi önmagát, visolygok a képernyő előtt, amikor megcsontosodott havi-vasok fiatalos energiával ostorozzák magukat vagy éppen csak elhantolt, korábban évtizedekig imádott vezetőjüket és annak munkamódszerét, amiből ők is igen jól megélték. De azért meg kell kérdeznem önmagamtól: én azonos vagyok-e korábbi saját magammal? A válaszlól — akár igen, akár nem, akár is — világnézeti és erkölcsi alapon ítéletet kellene mondani, de erre nem vállalkozom.

Nem tudom, hogy annak idején, amikor rendszeres templomba járással „kiszerveztettem”, mennyire tudatos hívő voltál, és azt sem tudom, hogy az elmúlt huszonöt évben hová jutottál. Remélem, nem vagy kiegészített ember, és van olyan világnézet, amely segítségül hívható a világ menetének megismeréséhez (legyünk szerényebbek: követéséhez). Remélem, hogy világnézeted nem egyetlen könyvön alapul, amelyből minden kiolvasható, sőt, kiolvasandó! Jól esnék tudnom, hogy ma már hasonlóan jár az agyunk, de akkor is tisztellek, ha másként gondolkodsz és így próbálsz értelmesen élni. Ami számomra nagyon fontos: óvakodom az egykönnyes ideológiáktól és még jobban az egykönnyes emberektől. Bár ez utóbbiak többszörre boldogok, mint ahogyan a Biblia is utal rá, boldogok a lelki szegények.

Nem emlékszem a nevedre és az arcodra is csak alig, ezért nem tudlak az utcán megállítani, hogy megmondjam, ugyanaz vagyok, aki huszonöt évvel ezelőtt azt a cikket írtam, csak most nem vagyok olyan okos. Akkor ugyanis mindent tudtam, mert volt egy könyvem...

Üdvözlő: Gaál Gyula

Benyomások

Egy tatár kánba oltott germán vezérrel keresztelkedett viking törzsfő — valahogy így nézhetett ki. Nem volt egy mindennapos punk. Olyanból több tucat is akadt a klubban. Ő különösen megkomponált figura volt. Meg is nézte mindenki, aki mellette elment. Amikor megláttam először eltátoztam a számát, azután becsuktam, majd arra gondoltam, ami más hasonló esetben is az eszembe jutott már. Az volt az érzésem, hogy az ilyen emberek magánál a látványosságnál többet nem képezek nyújtani. Ebben megerősített az illető mosolya is.

— Nincs véletlenül két forintod?

A lánynak, aki megkérdezett zöld körme, rózsaszín szája és vörös haja volt. Találtam még rajta néhány más dolgot is, amely születésekor szerintem még hiányzott róla. Egyébként kedvesen mosolygott, látszott rajta, hogy nem így keresi a kenyerét, csak éppen hiányzik két forint a szendvicshöz. Elbizonytalanodva kótorásztam a zsebemben. Ki érti ezt az egészet. Az egyik olyan, mint a másik és mégsem. Eszembe jut egy régi dilemma. „Miért pont a szemednek hiszel, hátha az a hamis, amit látsz.” Ha ez így megy tovább, le kell szoknom a benyomásaimról.

Tolnai János

Neoklasszikus-e, vagy csak verbális kapcsolat...?

(Folytatás a 4. oldalról)

„Abból azonban, hogy a töké minden ilyen” (a termelőerők fejlődését akadályozó) „határt korlátként tetelez és ezézi eszméig túl van rajta, korántsem következik az, hogy reálisan leközdülte, és mivel minden ilyen korlát ellentmond a töké meghatározásnak, termelése ellentmondásokban mozog, amelyeket leküzdnek, de eppoly allandóan teteleznek. Mi több, az egyetemesség, amelyre feltartóztatlanul tör, korlátokat lel a töké saját természetében, amelyek fejlődésének bizonyos fokán magát a töké értelmét fel e tendencia legnagyobb korlátjának és ennél fogva arra törek, hogy maga szüntesse meg magát.” (MEM 46/I, 299. old.)

Az itt leírt gondolatsorból semmiképpen sem következik és következhet az árutermeles azonnali megszüntetésének szükségessége, de még lehetőség sem. Ez éppen olyan elvonatkoztatás lenne a társadalmi-gazdasági formameghatározottságtól, mint amit a neoklasszikus szocializmus-konceptió tartalmaz. De következik az, hogy a létező szocializmus adta (gazdasági, társadalmi, politikai) lehetőségek határain belül, amennyiben ez a dolog természetéből következően egyáltalán lehetséges, magát az árutermeletst vonjuk ellenőrzésünk alá, használjuk közvetlen céljaink (a közösségi szükségletek és érdekek kielégítésére) és történelmi céljaink el-

érése érdekében, amely a történelmi önfejlődés tendenciáira csak egy csöpp figyelmet fordítva is nem lehet más, mint az egyének egyetemes által megvalósuló kollektív uralom a természet és saját viszonyaink felett. Ami nem egyéb, mint következetes naturalizáció. Amikor „A valódi gazdaságosság — megtakarítás —” (az össz) munkaidő megtakarításában áll (a termelési költségek minimuma és minimumra redukálása); de ez a megtakarítás azonos a termelőerő fejlődésével. Tehát semmiképpen sem az élvezetről való lemondás, hanem a termelésre való erő, képességek kifejlesztése és ezért az élvezés képességeinek, valamint eszközeinek kifejlesztése. Az élvezés képessége feltétele az élvezésnek, tehát első eszköze annak, és ez a képesség egy egyéni adottság, a termelőerők kifejlesztése.

A munkaidő megtakarítása egyenlő a szabadidőnek, azaz az egyén teljes fejlődésére szolgáló időnek a gyarapításával, amely mint a legnagyobb termelőerő megint visszahat a munka termelőerejére.” (MEM 46/II. 174. old.)

Társadalomelméleti Kollégium

Kun Béla

„Tízparancsolat”

a marxizmus alkotó elsajátításához

I.

Ismétlően olvass el mindent, hogy jól megérted és pontosan emlékezz arra, amit Marx és Engels írtak. Türelemmel olvasd, ne türelmes megadással, hanem a harcos kitartással.

II.

Ne a szöveget „biflázd”, de ne csinálj észtornát sem a marxizmus tanulásából, nem a szövegismeret, hanem a megértés teljességére törekedjél. A marxista elmélet a valóság megismerésének a kulcsa: az a jó marxista, aki jobban fel tudja használni a marxizmust arra, hogy megismerje saját társadalmi környezetét.

III.

Ne keress a marxizmusban örök érvényű, elvont igazságokat, amelyek minden időre és helyre szólnak és mindenre ráhúzható kaptafát adnak.

IV.

Gondolj mindig arra, hogy Marx és Engels írásában a legelvontabbnak látszó tételek is tényleges, valóságos társadalmi folyamatokat, ezeknek lényegét foglalják össze, fejlődési irányukat és mozgató erőiket mutatják.

V.

Vizsgáld a tényeket, amelyek az elméleti következtetések alapjául szolgálnak; figyeld meg őket fejlődésük minden mozzanatában; állapítsd meg, változtak-e amióta Marx elemezte őket és hogyan és hova fejlődtek azóta.

VI.

Gondosan állapítsd meg olvasás közben, hogy abból, amit olvasol, mi az elméleti tétel és mi a példa, ami arra szolgál, hogy az elméletet szemléltesse, kézzelfoghatóvá tegye.

VII.

Járj utána pontosan annak, hogy amit olvasol, minő összefüggésben, hol, mikor, milyen politikai eseményekkel kapcsolatban, mely alkalomból íródott. Mindenkor gondolkodj azon, hogy miért éppen ezt állapították meg, amit olvasol, és miért nem más következtetéseket vontak le belőle.

VIII.

A marxizmus egyes részletkérdéseinek még oly részletes ismerete sem tesz valakit marxistává. Az egységes rendszer egészének megismerésére törekedj; csak az ad egységes marxista világnézetet.

IX.

Úgy olvasd minden sort, hogy az elmélet elválaszthatatlanul össze van szöve a gyakorlattal; ne csak a világ jelenségeinek megismeréséről, hanem annak megváltoztatásáról szóló tanítás is; ne csak a tudományért, hanem a proletárság felszabadításáért tanulj a marxizmust.

X.

A legáltalósabb idézetet se alkalmazd minden további nélkül valóságos viszonyokból fakadó konkrét kérdések megvilágítására vagy tisztázására; a marxizmusnak csak egy általános felelete van a saját alkalmazásának kérdésére: elemezd a tényeket és úgy alkalmazd az elméletet!

(Kun Béla előszava Lenin: Marx Károly, 1923-as berlini magyar nyelvű kiadásához. A fordítást Varjas Sándor és Magyar Lajos végezte, a jegyzeteket pedig Czobor Ernő írta.)

A Kun Béla születésének 100. évfordulójára kiadott emlékkönyvből.

TDK-hír

Most olcsóbb!

Egy héttig tart — február 24-től kezdődően — az 50%-os árleszállítás az egyetemi könyvtárterjesztőnél. Új helyén megtalálható a II. emelet 253-as helyiségben.

Az idei egyetemi TDK-konferenciára a dolgozatokat négy példányban, kitöltött nevezési lappal együtt, március 3-ig, hétfőig kérjük átadni Kalotay Kálmánnak, TDK-titkárnak a Kinizsi utcai oktatási épület 161-es szobájában. Nevezési lapok ugyanitt és a KISZ-bizottságon találhatóak. A konferencia ideje 1986. április 14.—25.

TDK-tanács

Glossza (heverő)

A glossza a könyvesboltban hever, csak mellé kell sodródni. És felkapni rá a fejünket.

Ha arra járok, mindig szét szoktam nézni a Könyvárúházzal emeleti bönghéjében, ahol féláron, negyedáron árulják a régebb óta raktáron levő, kevésbé fogyó könyveket. A minap történt a következő eset. Mellettem egy fiatal anyuka, hároméves kislívával. A mesekönyvek polcainál nézelődnek. „— Kisfiam, mit szólnál ehhez a szép kifestőkönyvhöz?” — kérde az anyuka, kiemelve egyet az ötförintosok közül. Az ember azt várta, hogy mohó helyeslés lesz a válasz, s rá további könyveket követelő toporzékolás. Ehelyett: „— Van rá elég pénzünk?” „— Van, persze. No, és ez az érdekes bohócos könyv: hogy tetszik?” A kislíú gondosan belelapoz, hosszasan mérlegel, majd: „— Nem, inkább nem kérem. Nem szépek a képek.” Közben az anyuka is kiválasztott magának egy könyvet, s bönghéjébe még tovább, belepillant ebbe-abba. A kislíú: „— Ezeket mind meg akarod venni?! Az már nagyon sok pénz lesz!” „— A, dehog, csak nézgetem.” Aztán elballagnak a pénztárak felé.

Hítetlenkedve bámulok utánuk, ilyet még nem nagyon hallottam. Nemzedéki vonásról lenne szó? Vagy csak egyedi eset? Hm, hiába, az emberi alkalmazkodás határai beláthatatlanok!

Zsubori Ervin

Keressük meg a jó oldalait

— ha elkezdted, ne hagyd abba —

A KISZ feladatait szerintem két fő csoportra oszthatjuk. Mozgalmi és politikai feladatokra. A mozgalmi tevékenységbe tartozik például a programok szervezése a tagok és az ifjúság számára. (Sok helyen csak ebből áll az egész KISZ-élet.) Ennél sokkal fontosabb, hogy kereteket kellene kialakítani a fiatalok különböző tevékenységeinek. A KISZ-élet nem abból áll, hogy vállalatok-teljesítem, vállalatok-teljesítem, hanem abból, hogy erőmhöz mérten önállóan tevékenykedek és nem várom, hogy mindig megmondják, hogy mit csináljak. (Hiszen akkor csak arra kellene rendszeresíteni egy bizottságot, hogy mindenkinek találjon ki valamit feladatot.) A KISZ szerepe viszont az kellene, hogy legyen, hogy elősegítse az öntevékeny megmozdulásokat. Figyelemmel, ha kell, tanácsokkal, az anyagi, jogi, szervezeti lehetőségek bővítésével támogatja őket, és biztosítja politikai érdekvédelmüket. Alljon ki melletük. (Nem kell mindent csirájában elfojtani, részleteiben ellenőrizni, mert a rossz szervezetek úgyis megszűnnek.) Ezzel a módosuló szereppel persze együtt jár egy előzetes feladat is, a KISZ céljainak, irányvonalának, módszereinek megismertetése, közös alakítása a tagokkal. Ezekből kiderül a hozzáállás, s egyes megszerzett jó tulajdonságok már könnyebben hagyományozódnak korosztályról korosztályra. (Mindannyian tudjuk, ahol egyszer kivívtak valamit, azt nehéz visszavenni, mert az utódok is ragaszkodnak hozzá. Számukra már lételem, ami elődeik számára nagy vívmány volt.) Tájékoztató, példamutatás nélkül nem lehet elvárni, hogy fő kérdésekben mindenki azonos nézeteket valljon. És már el is érkezünk a KISZ politikai feladatahoz.

A KISZ az ifjúság egyetlen politikai szervezete. Ez súlyos feladatokat ró rá. Figyelemmel kell, hogy kísérje a fiatalok életét, problémáit, aktív- valon bele kell kapcsolódni a problémák megoldásába. Ami azt jelenti, hogy meg kell keresnie tagjai közt azokat az embereket, akikre az ezekben a feladatokban való elmélyülést bízhatja. Ilyen emberekre mindig szükség van. Mint a párt ifjúsági szervezetének, a politika, a párt programjának alakításába is be lehet és kell szólnia. (Mit veszünk majd át, ha azt sem tudjuk, miről van szó?) Ezekből látszik, hogy milyen komoly a feladat. Ezt a feladatot lehet komolyan és komolytanulni is venni. Így is, úgy is megy tovább az élet, csak lehet, hogy egy kicsit másképp.

Mindezt mi a Közgázon most megpróbálunk valamit. Változtatunk a KISZ-szervezetük felépítésén, okulva a gyakorlatból. Reméljük, az új forma jobban megfelel majd az igényeknek. Mindenki, aki akar, KISZ-tag lehet az alapszervezetében, a szakán. Így biztosítjuk számára az információ és beleszólási lehetőséget. Ezen a szakokon levő alapszervezeteken kívül a tevékenységcentrumok KISZ-esek is alakíthatnak alapszervezeteket. Ez a tevékenységcentrumokat nem osztja szét KISZ-esekre és nem KISZ-esekre, „csak” biztosítja KISZ-tagjaik számára a hivatalos képviselőket a küldöttgyűlésben és más lehetőségeket a KISZ-életben. A tevékenységcentrumok fontos szerepet játszanak az egyetem életében, így természetesen a KISZ is együttműködik velük, de így megteremtődik a KISZ-tagjaikkal való kapcsolat formális lehetősége is. Nemcsak a személyes kapcsolatokon múlik majd, hogy kerül-e képviselőjük a küldöttgyűlésbe.

Az új rendszert még most vitatjuk, s csak széles körű vita és megegyezés után kerülhet elfogadásra és bevezetésre. De meg kell próbálnunk, és tartalommal kell kitöltenünk ezt a jónak tűnő formát.

Csernátóni Gabriella

Tavaszi sítábor

A festnevelés tanszéken középhaladó és haladó sízők jelentkezhetnek sítáborba. Ideje: március 30.—április 5., helye Csehszlovákia *Sucany*, a *Tatran Sportovy Dom sportklub* négyágyas szobáiban.

Asztalitenisz háziverseny

1985. december 4. 19 fő. A versenyt a tanárokat az ipargazd. és a külker. tanszékéről képviselték. Eredmények: női egyes 1. Benedek Andrásné (Economic), 2. Horváth Irén (tervgazd. IV.), 3. Szekeres Valéria (I. évf.); férfi egyes 1. Iványi Attila (ipargazd.), 2. Szalaj Péter (agrár II.), 3. Spellenberg Gábor (köz. III.), 4. Chovanetz Péter (ipargazd.).

Minősítési könyvvel nem rendelkező hallgatók részére egyetemi asztalitenisz-bajnokságot rendeznek március hónapban Budapesten. Jelentkezés a testnevelési tanszéken március 5-ig.

Kosárlabda

Kosárlabda női csapat eredménye az elmúlt két hétben: Dunai Közalja—Közalja (Egyetem): 28-129. Legjobb dobók: Halmi Krisztina 24, Radozsa Andrea 21, Thaisz Agnes 19.

Közalja—Duna Cipő: 81-62. Legjobb dobók: Halmi Krisztina 20, Radozsa Andrea 14, Makai Agnes 13, Bácsay Andrea 13.

Szeretettel várjuk a szurkolókat február 28-án, pénteken 19 órakor a Kinizsi utcai tornateremben; (Közalja—BKV-mérkőzés).

FARSANG

(Bontott) Lúdas Matyi az egyetlen jelmezes vendég, február 13-án a Kinizsi farsangi bálján

Ez a Pepsi-örzés
Fotó: Nagy Gábor

Belém nevelt emlékek

Sokszor gondolkoztam azon, hogy az a történelem, amit évszámokban tanulok meg, valami teljesen más, mint amiben családomnak része volt. Mintha az emberek nem történelemben éltek volna vagy legalábbis nem tudták, hogy abban élnek.

Az egyik kinyitja a frizidert és kivesz vele egy óriási csokoládéagyaglatot, megeszi és a ragacsos tányért berakja a mosogatógépbe; miközben a másik hazaviszi néger bejárónőt, hogy sötétedés után nehogy a fehérnegyedben találják; miközben a harmadik esti órája után felszáll a hatos villamosra. Miért van ez így, hogy ők, akik valamikor együtt keresték az iriszbokrokban elrejtett húsvéti ajándékokat, most egyszerre ránéznek órájukra és három óra múlva ide látunk. Ha behunyják szemüket még egy szín vibráló előttük, de fülük már más nyelveken gondolkodik. Miért emlékeznek gyermekeik is az iriszbokrokra, a rizibizi izére és a négykezes zongoráestekre? Emlékeznek, de másképpen; az egyiknek az előző haza, a másiknak az előző kor emlékei ezek.

Egyetlen gondolat létezik számukra: család; és őket mégis három földrészt választja el. Miért van ez így? Létezik-e egyáltalán HAZA, a szó nagybetűs értelmében, vagy csak hely van, ahol élünk és ahol megtérünk? Létezik-e család, ahol a rokonság nem egy levélköteg, hanem szombat délután ott ül az asztal körül? Ki a barátom és ki az ellenségem, hiszen családom az egész világ! Ki az, aki megérti; az, aki érti magyar szavam vagy az, aki bár szavam nem érti, egy képre nézve a kék ugyanolyan kék neki, mint nekem? Az én költőm Radnóti, az övék Poe; az én íróm Csehov, az övék Roth. Én elstopolok, ők elrepülnek; én megnézem színházban, ők megnézik videón, de ha azt halljuk, hogy bomba robbant... a rémület szívünket egyszerre rántja össze.

A tiszta tányért kirakja matyómintás terítőjére, férjével partyra indul, vacsorát főz. Csöng a telefon; megszületett a harmadik generáció. A hír egy perc, aztán újra izolált életünk, melyben papírsaládtagok, emléksaládtagok között egyre kevesebben vagyunk.

Miért van ez így? Válasz nincs. Félek a jövőtől és elborzaszt a múlt.

Emberek, sorsok, belém nevelt emlékek...
M... ..?

B. A.

Közös kútfőből

Idén először: „öt kör tusa”

A tornán 5 számban — foci, kosárlabda, asztalitenisz, tenisz és lábténisz — 6 fős kerettel lehet indulni. Lábténiszben 3x2 fő, teniszben és asztaliteniszben a 3-3 legjobb alkotja a csapatot. Jelentkezni és érdeklődni Katona Lászlónál a testnevelési tanszéken lehet március 5-ig.

TDK-konferencia

az ipargazdaságtan tanszéken

Az egyetemi és országos TDK-konferencián való jó részvételt kívánva elősegíteni az ipargazdaságtan tanszék, amikor február 11-én tanszéki TDK-versenyt hirdetett meg. Az oktatókból álló zsűri előtt (dr. Gergely István egyetemi tanár, dr. Szabados Anna egyetemi tanár és dr. Pohner János egyetemi tudományos főmunkatárs) öt hallgató ismertette dolgozatát és választ a feltett kérdésekre.

Elsőként JELEN TIBOR a Baromfifeldolgozó Vállalatok Trösztje tervezési rendszerét értékelte, majd „Trösztkontárszt” című munkájában arra keresett választ, hogy a tröszt felbomlása után az önálló vállalatok hogyan éltek az „örökséggel”, és milyen ma az ágazat vállalatainál a tervezési gyakorlat. Elemzése során kimutatta, hogy a jelenlegi merev, formalizált tervezés könnyen a vállalati fejlődés gátjává válhat.

Hasonló álláspontra jutott KOVÁCS KÁROLY is a „Kielégítő-e a vállalati tervezésünk?” c. dolgozatában. Az Ackoff-i kielégítő, opimalizáló, és adaptív tervezési filozófiából kiindulva megállapította, hogy a magyar gyakorlatra leginkább a kielégítő szemlélet jellemző, vagyis a vállalatok egyetlen megvalósítható tervet készítenek. A végén feltett kérdés, miszerint „Mit ér az ilyen terv?”, a néhol kifejezetten szellemes problémafeltárás és -elemzés után már csak költői kérdés volt.

HORVÁTH PIROSKA „A vállalati tervezés egyes kérdései” c. pályamunkája ismertette előttem elmondta, hogy az készülő diplomamunkájának első része, amely a Kenderfő- és Szövőipari Vállalat Szegedi Gyáregységének tervezési menetét ismerteti. A részletesebb elemzést és értékelést is tartalmazó rész még nem készült el, így az itt felderített problémák megoldására tett javaslatok nincsenek teljesen kidolgozva. Szíves magabiztosan, nagyon jó előadói stílusban adott tájékoztatást.

„A lineáris programozás felhasználási lehetőségei a vállalati tervezésben” című dolgozatával TÓTH TAMÁS a hallgatók által kevésbé ked-

velt területre, a matematika dzsungelére „távedt”. A Taurus ékszígyártásának példáját felhasználva bemutatta, hogy a lineáris programozás mennyiben és mikor használható fel a tervezésben, melyek az így nyerhető előnyök és mik azok a tényezők, amik meggátolhatják a módszer felhasználását. Az általa levont következtetések általában helytállóak voltak, de néhány kérdésben a zsűri véleménye eltért azokról.

Ötödikként KAPOSVÁRI KRISZTINA kapott szót, aki „Vas megye iparának történelmi áttekintése, fejlődése 1970-től napjainkig” címmel vizsgálta a megye iparának fejlődését társadalmi szektorok és ágazatok szerint. A nagy gonddal és munkával összeállított felmérésekből ki-tűnt, hogy a megye iparosodására (amelynek egyik fő célkitűzése eleve a nők foglalkoztatási gondjának megoldása volt) eddig az extenzív jegyek voltak jellemzőek, és az erőteljes műszaki fejlesztés következtében a nemzetközi piacokon is jól értékesíthető termékstruktúra kialakítása még az elkövetkező évek feladata.

A verseny végén POHNER JÁNOS kiemelte a hallgatók jó felkészültségét, vitakészségét és megállapította, hogy a bírálatokat és a vitát hasznosítva — érdemes a tanulmányokon tovább dolgozni és azokat az egyetemi TDK-konferenciára is benyújtani. GERGELY ISTVÁN ismételt felhívta a pályázók figyelmét arra, hogy ebben a munkában a tanszék valamennyi dolgozója szívesen áll rendelkezésükre, és használják ki bátran ezt a lehetőséget. Végül Pohner János ismertette a verseny végeredményét, illetve a dékány és KISZ-keretből kiosztott jutalmak mértékét, majd további jó munkát és versenyességet kívánt a pályázóknak.

Az 1986-os ipargazdaságtan tanszéki konferencia végeredménye és díjai:

I. Jelen Tibor (ipar IV. évf.) 1500 Ft, II. Kovács Károly (ipar, IV. évf.) 1500 Ft, III. Tóth Tamás (ipar IV. évf.) 1000 Ft, IV.—V. Horváth Piroška (tanár „A” IV. évf.) és Kaposvári Krisztina (ipar IV. évf.) 500—500 Ft.
Dr. Becker Pál

Az EFIN '86 programjai

Helyszín: Kertészeti Egyetem.
Időpont: 1986. február 27.—március 3.

Február 27. (csütörtök) 17.00 óra Hámosi Csaba: Ifjúság és társadalom a '80-as évek második felében.

Február 28. (péntek) 10.00 óra „Hasznosításra várva” — egyetemi hallgatók, fiatal oktatók kutatási eredményeit bemutató kiállítás megnyitása. 14.00 óra Öntevékeny körök fesztiváljának megnyitása. 14.00 Hallgatók és hallgatói csoportok helyzete és lehetőségei a felsőoktatásban — politikai tanácskozás. 20.00 óra A hazánkban tanuló külföldi hallgatók nemzetközi estje.

Március 1. (szombat) 10.00 óra Szociálpolitika, hátrányos helyzet, versenyképesség — pódiumvita 16.00 óra Környezetvédők és klubok találkozója, 20.00 óra Popkoncert.

Március 2. (vasárnap) 10.00 óra Nemzetfejlesztés, nemzetiség válság folyamatai Európában — előadás, Glatz Ferenc — História, 14.00 óra Gazdaságpolitikánk a nyolcvanas évek második felében — pódiumvita, 19.00 óra Jazz Jam Session.

Március 3. (hétfő) 17.00 óra Szocializmus és szocializmuskép a 80-as években — előadás Berend T. Iván — MTA.

Tanulmányi verseny

Az ipari üzemszervezési tanszék ötödik rendezti meg tanulmányi versenyét április 17-én. A versenyre a következő kötelező irodalmakat tanulmányozzák a csapatok:

Kornai János: A bürokratikus és piaci koordináció (Közgazdasági Szemle, 1983.3. vagy Akadémiai Kiadó 1984).

Kornai János—Matis Agnes: A költségvetési korlát puhaságáról, vállalati adatok alapján (Gazdaság 1983.4.).

Kulesár Kálmán: A bürokratizmus társadalmi összefüggései 239—258. o.

Varga Károly: Ürdögi kör (Magvető 1985).

Voszka Éva: Érdek és kölcsönös függőség (KJK 1984).

A vetélkedőre 5-7 fős csapatok jelentkezését várjuk. A nevezés feltétele egy 15-20 oldalas dolgozat beadása április 7-ig az alábbi témakörökben:

1. Az egyéni viselkedés, a szervezetek magatartása és a hiány összefüggései.
2. Állami költségvetés, piaci és vállalati magatartás kapcsolata hazánkban.
3. A népegazdaság vállalati struktúrájának (méret szerinti összetételének) alakulását befolyásoló tényezők hazánkban.
4. Milyen érdekek, magatartási és alkalmazkodási stratégiák jellemzik vállalatunkat a hiánygazdasági környezetben?
5. Milyen érdekek, magatartási és alkalmazkodási stratégiák jellemzik az egyéneket (vezetőket és beosztottakat) a hiánygazdasági környezetben működő vállalatunknál?

A további előzetes feladatokat a csapatok a dolgozat beadásakor kapják meg. A tanszék munkatársai segítséget nyújtanak a dolgozatok elkészítéséhez ajánlott irodalmak megadásával.

A vetélkedő a korábbiakhoz hasonló módon számítógépes döntési játékkal, szakmai kérdésekkel, tojással, esettanulmánnyal, tréfás feladvánnyal sokszínű feladatot állítja a csapatokat.

Ipari üzemszervezési tanszék

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Felkészítette: FARKASINSZKYNE HALAY EDIT Szerkesztőség: 1093 Budapest IX. Dimitrov tér 8. Telefon: 174-548.

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII. Blaha-Lujza tér 3.

Feladás kiadó: HILL INRE vezetőigazgató Szikra Lappnyomda, Budapest

Feladás vezető: CSÜNDÖS ZOLTÁN vezetőigazgató